

Debreceni Ítéltábla
Bf.IV.282/2021/79.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2021. szeptember 28. és 30. napján, valamint 2021. december 2-án megtartott nyilvános ülés és a 2021. december 7. napján megtartott tanácsülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó, bünszervezetben elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2021. március 1-jén kihirdetett 24.B.142/2020/196. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

Terhelt1 I. r. vádlott közbizalom elleni cselekményét 18 rendbeli, felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt2 II. r. vádlott magánokiratra elkövetett cselekményét 18 rendbeli, felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének;

Terhelt4 IV. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], a magánokirattal kapcsolatos cselekményeit 13 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt5 V. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeli – részben társtettesként, részben bűnsegédként elkövetett – költségvetési csalás büntettének; a közbizalom elleni cselekményét 19 rendbeli – 15 rendbeli társtettesként, 4 rendbeli felbujtóként elkövetett – magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt6 VI. r. vádlott magánokiratot érintő cselekményét 16 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt7 VII. r. vádlott közbizalmat sértő cselekményét 15 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt8 VIII. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének, a közbizalmat sértő cselekvőségét 10 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt9 IX. r. vádlott közbizalmat sértő cselekményeit egységesen 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntettének;

Terhelt10 X. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, bb) alpont, (5) bekezdés b) pont szerint, a közbizalmat sértő cselekményét 4 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §);

Terhelt11 XI. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét 2 rendbelinek; a magánokiratra elkövetett cselekményét 15 rendbeli társtettesként elkövetettnek;

Terhelt12 XII. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, bb) alpont, (5) bekezdés b) pont szerint, a magánokiratra elkövetett cselekményt 4 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §) minősíti.

Terhelt13 XIII. r. vádlott és Terhelt14 XIV. r. vádlott költségvetést károsító cselekményénél a Btk. 396. § (2) bekezdés b) pontjára utalást; Terhelt15 XV. r. vádlott, Terhelt16 XVI. r. és Terhelt17 XVII. r. vádlottak cselekményeinél a kísérletre utalást és a Btk. 396. § (2) bekezdés felhívását mellőzi.

Terhelt1 I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 6 (hat) évre,

Terhelt2 II. r. vádlott esetében szintén 6 (hat) évre,

Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében a szabadságvesztés tartamát 6 (hat) év 6 (hat) hónapra enyhíti és e vádlottat 300 (háromszáz) napi tétel, 5000 (ötezer) Ft egy napi összegű, végösszegében 1 500 000 (egymillió-ötszázezer) pénzbüntetésre is ítéli azzal, hogy azt a Debreceni Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására, a felhívásban közölt időben és

módon kell az államnak megfizetni és meg nem fizetés esetén börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Terhelt4 IV. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 3 (három) év 6 (hat) hónapra, Terhelt5 V. r. vádlott esetében 4 (négy) év 6 (hat) hónapra, Terhelt10 X. r. vádlottnál 4 (négy) évre, Terhelt12 XII. r. vádlott tekintetében 2 (kettő) év 6 (hónapra) súlyosítja.

Terhelt9 IX. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 3 (három) év 6 (hat) hónapra, Terhelt13 XIII. r. vádlottnál 3 (három) évre, Terhelt14 XIV. r. vádlott vonatkozásában 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra, Terhelt15 XV. r. vádlottnál 1 (egy) évre, Terhelt16 XVI. r. vádlott esetében szintén 1 (egy) évre, Terhelt17 XVII. r. vádlottnál 6 (hat) hónapra enyhíti.

Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottakkal szemben mint *bűnszervezetben elkövetőkkel* került sor a büntetés kiszabására. E vádlottak esetében a büntetés végrehajtási fokozata: fegyház, melyből nem bocsáthatók feltételes szabadságra.

A cég1 vagyonának, valamint Terhelt5 V. r., Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottak terhére kimondott vagyonekobzást mellőzi.

Terhelt7 VII. r. vádlottnál a 2012. augusztus 22-től 24-ig előzetes fogvatartásban töltött időt számítja be a szabadságvesztésbe.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségből Terhelt2 II. r. vádlott 91 440 (kilencvenegyezer-négyszáznegyven) Ft-ot, Terhelt5 V. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt6 VI. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt8 VIII. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt9 IX. r. vádlott 91.440 (kilencvenegyezer-négyszáznegyven) Ft-ot, Terhelt11 XI. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt12 XII. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt13 XIII. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt15 XV. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt16 XVI. r. vádlott 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot, Terhelt17 XVII. r. vádlott pedig 72 000 (hetvenkettőezer) Ft-ot visel.

Terhelt7 VII. r. vádlott új személyazonosító igazolványának száma: igazolványszám, Terhelt8 VIII. r. vádlottnál igazolványszám1, Terhelt11 XI. r. vádlotté igazolványszám2.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt elsőfokú ítéletével *Terhelt1 I. r. vádlottat* társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [az elkövetés idején hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban régi Btk.) 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (rég. Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 7 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 7 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 7 év közügyektől eltiltásra;

[2] *Terhelt2 II. r. vádlottat* társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont], (5) bekezdés a) pont] társtettesként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétsége (Btk. 345. §) és felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 7 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 7 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra, és 7 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[3] *Terhelt3 III. r. vádlottat* költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 8 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 8 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozásról eltiltásra, valamint 8 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[4] *Terhelt4 IV. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [rég. Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont)], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (rég. Btk. 276. §), és 2 rendbeli részben felbujtóként, részben bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [rég. Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 2 év 4 hónap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 3 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 3 év közügyektől eltiltásra;

[5] *Terhelt5 V. r. vádlottat* társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 3 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 3 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 3 év közügyektől eltiltásra;

[6] *Terhelt6 VI. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 5 év 4 hónap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra;

[7] *Terhelt7 VII. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 5 év fegyház végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[8] *Terhelt8 VIII. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 3 év 8 hónap fegyházbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[9] *Terhelt9 IX. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) és 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [régi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt halmazati büntetésül – mint bünszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 4 év 6 hónap fegyház fokozatú szabadságvesztésre, 5 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[10] *Terhelt10 X. r. vádlottat* társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont] és társtettesként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre;

[11] *Terhelt11 XI. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és

bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (rég. Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül – mint bűnszervezetben elkövetőt – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása mellett 4 év fegyház végrehajtási fokozatú szabadságvesztés büntetésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[12] *Terhelt12 XII. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 1 év 4 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 2 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[13] *Terhelt13 XIII. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre, 4 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[14] *Terhelt14 XIV. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 3 év 4 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 4 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

[15] *Terhelt15 XV. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (4) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 1 év 8 hónap – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre;

[16] *Terhelt16 XVI. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (4) bekezdés b) pont] és bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 1 év 10 hónap – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre; míg

[17] *Terhelt17 XVII. r. vádlottat* bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 10

hónap – végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte.

[18] Megállapította, hogy a bűnszervezetben elkövetők nem bocsáthatók feltételes szabadságra, a többi vádlottnál pedig, hogy legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltése után kerülhet sor a feltételes szabadságra bocsátásra. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a cég1-vel, mint gazdálkodó szervezettel szemben pénzbírság kiszabásáról, a vagyonekbevonásáról, a nagyszámú bűnjelről és a bűnügyi költség viseléséről.

II.

[19] Az ítélet ellen két irányban jelentettek be fellebbezést.

[20] Az *ügyesség* Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r., Terhelt6 VI. r., Terhelt7 VII. r., Terhelt8 VIII. r., Terhelt10 X. r., Terhelt11 XI. r., Terhelt12 XII. r. vádlott terhére súlyosítás végett, valamennyi vádlottat érintően a terhükre rótt bűncselekmények minősítésének pontos megállapítása érdekében, a I-III. tényállások tekintetében a tényállás megalapozatlansága miatt, azokat a vagyoni hátrányokkal kapcsolatban hiányosnak jelölve fellebbezett. Perorvoslatában sérelmezte az elsőfokú határozat jogorvoslati részének mellőzését is. Utóbbit illetően indítványozta az elsőfokú bíróság felhívását arra, hogy ítéletét az eljárás résztvevőinek azzal kézbesítse, hogy egyidejűleg jogorvoslati jogukról a törvényben foglaltaknak megfelelően kioktassa őket. A vádhatóság ezt követően kitért arra, miszerint a Debreceni Törvényszék ítéletében a II. pontban írt cselekmény kapcsán a közbizalom elleni bűncselekménynél mellőzte a rendbeliség megállapítását, melyből az a következtetés vonható, hogy a vádlottak II. vádpontban részletezett cselekményét 1 rendbelinek tekintette. Ezt az álláspontot azonban tévesnek írta le, mert a jogviszonyok a II. vádpontban írt cselekmények esetében a vevők, számlabefogadók Áfa jogviszonyaiban öltenek testet, ezért a cselekmény rendbelisége azon vevők számához igazodó, ahány vevő tekintetében az adott vádlott közreműködése megállapítható. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában nem adta indokát annak, hogy a vádhatóság által több rendbelinek értékelt okirat-hamisítási cselekményeket miért tekintette egységesen 1 rendbelinek. Ezen felül a II., valamint III. tényállási pont tekintetében a vádlottak bűnösségének, elkövetői minőségének megállapítására sem az ítéleti tényállásban rögzített tényadatokhoz igazodóan került sor. Kitért arra, hogy habár az elsőfokú bíróság ítélete indokolásából következően az igazságügyi könyvszakértő megállapításait fogadta el a vádlottak által okozott vagyoni hátrány alapjául, azonban ebben az esetben a számlabefogadó társaságok körét bővítenie kellett volna a kiegészítő szakvélemény 44/B. számú mellékletében szereplő számlabefogadókkal, mert ezek, az eredeti vádirathoz képest további befogadók nemcsak a vagyoni hátrány mértékére voltak kihatással, hanem értelemszerűen a magánokirat-hamisítással érintett adójogviszonyok számát is növelték. Mindezekre figyelemmel az ítéletben rögzítettek a kérdéses bővítéssel kiegészítendőek.

[21] Terhelt4 IV. r. és Terhelt5 V. r. vádlott bűncselekményeinek minősítése körében az elsőfokú bíróság a költségvetési csalás tekintetében is a bűncselekmény rendbeliségét érintő hibát vétett. Ezen felül az ügyészség I. vádpontot érintő vádkiegészítése ellenére az abban említett összeg jogi sorsáról az elsőfokú bíróság ítéleti tényállásában nem tesz említést, azt nem számszerűsíti, holott a cég1 az eredetileg adóhatóság által kiutalni megtagadott összeghez időközben hozzájutott. Az ismételten meghozott kötelező adóhatósági határozatokkal kapcsolatban indított közigazgatási perek még mindig folyamatban vannak, amire figyelemmel a Kft-vel szemben a vagyonekbevonás elrendelése szintén indokolt. Az I. tényállásban leírt bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány mértékének meghatározásakor a 476 943 000 Ft figyelmen kívül hagyása miatt a bíróság által megállapított tényállás hiányos, az részbeni megalapozatlansági hibában szenved. Álláspontja szerint nem maradhat figyelmen kívül, és korrekcióra érdemes, hogy az elsőfokú határozat megállapításai értelemzavarók abban a tekintetben, hogy abban az cég2-nek tulajdonított gazdálkodó tevékenység került leírásra, holott a vádhatóság többször hangoztatott álláspontja szerint a II. tényállás szerinti bűncselekmény elkövetésére nem az cég2. keretei között került sor, ilyen ténymegállapítás a vádiratban sem szerepel.

[22] Az elsőfokú bírósági ítélete a III. – cég3-vel kapcsolatos – tényállásban leírt bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány mértékét illetően is helyesbítésre szorul, mégpedig az elsőfokon elvégzett bizonyítás eredményéhez igazítottan, mely részben iratellenesség a másodfokú eljárásban megszüntethető.

[23] A törvényszék a bünszövetségi elkövetés következményeit sem vonta le ítéletében a I. tényállási pontban szereplő cselekmény kapcsán. Indokoltnak tartotta a költségvetési csalás büntetnének további minősített esetei vonatkozásban azok súlyosító körülményként történő értékelését, amennyiben további minősített esetként nem szerepelnek a törvényben, a bünszövetséget és az üzletszerű elkövetést tehát a súlyosító körülmények között kellett volna a bíróságnak feltüntetnie. Tévesnek jelölte a bíróság okfejtését a III. tényállással kapcsolatosan, amikor nemhogy az ügyészség által indítványozott bünszervezeti minősítést nem tartotta megállapíthatónak, de még a bünszövetséget sem, az érintett vádlottak bűncselekmény elkövetésében való együttműködését alkalmi jellegű csoportosulásnak minősítve, a cselekmény időszakának rövidebb tartamára utalva. A bíróság III. tényállásával kapcsolatban a bünszövetség, illetve bünszervezet hiánya tekintetében elfoglalt álláspontja azonban az anyagi jogszabály helytelen alkalmazásának eredménye, mert álláspontja szerint a bünszervezeti elkövetés minden feltétele fennáll a III. tényállással kapcsolatban is, ezért a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása, és ezzel összefüggésben az érintett vádlottak közül Terhelt5 V. r., Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlott büntetésének súlyosítása nem maradhat el. Az ügyészség álláspontja szerint ezen felül az egyesített üggyel kapcsolatban is indokolt a bünszövetségben való elkövetés megállapítása.

[24] Terhelt10 X. r. vádlott tekintetében az elsőfokú bíróság téves álláspontot képviselt arra vonatkozóan, hogy e terheltet nem tiltotta el a közügyektől, és nem alkalmazott vele szemben foglalkozástól eltiltást sem. Emellett a X. r. és XII. r. vádlottak esetében a bünszervezetben való elkövetés megállapítása kapcsán az elkövetéskori törvény alkalmazását indítványozta. A további járulékos kérdések közül az I. tényállásban leírt bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány teljes összegére vagyonekbevonás elrendelését, a III. r. vádlottal szemben pénzbüntetés

kiszabását, a III. tényállási pontban írt cselekménnyel kapcsolatban a jogszabályi feltételek hiányában Terhelt5 V. r., Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlott vagyona terhére elrendelt vagyonek Kobzás mellőzését, míg a XIII. r. – XVI. r. vádlottak tekintetében a Btk. 396. § (2) bekezdés b) pontjára való hivatkozás mellőzését.

[25] A fellebbezésében kifejtett indokok alapján a vádhatóság az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását indítványozta akként, hogy a II. és III. tényállással érintett vádlottak bűnösségét a közbizalom elleni cselekmény rendbelisége tekintetében a számlabefogadók számához igazítottan állapítsa meg a másodfokú bíróság, Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r., Terhelt8 VIII. r. vádlottak vonatkozásában további 1 rendbeli költségvetést károsító cselekményi minősítését a cselekménnyel okozott vagyoni hátrány mértékéhez igazítottan, melyet e terheltek bűnsegédként követtek el, Terhelt9 IX. r. vádlott vonatkozásában a módosított vagyoni hátrány mértékére figyelemmel cselekménye minősítésének módosítását, Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlott cselekményeinek az elkövetéskor hatályos régi Btk. szerinti minősítését, a XIII. r. – XVI. r. vádlottak költségvetést károsító cselekményének minősítéséből a Btk. 396. § (2) bekezdés b) pontjára való utalás mellőzését, Terhelt17 XVII. r. vádlott tekintetében büntetését enyhítve a szabadságvesztés helyett pénzbüntetés kiszabását, Terhelt5 V. r., Terhelt8 VIII. r., Terhelt10 X. r., Terhelt11 XI. r. és Terhelt12 XII. r. vádlott tekintetében a III. tényállás kapcsán a bünszervezetben való elkövetés megállapítását, ezzel együtt az V. r., X. r. és XII. r. vádlottakkal szemben kiszabott büntetések súlyosítását, végrehajtási fokozatuk fegyházban történő megállapítását és a feltételes szabadságból való kizárásukat, a X. r. vádlott tekintetében közügyektől eltiltás és foglalkozástól eltiltás alkalmazását, Terhelt4 IV. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének magasabb mértékben való megállapítását, Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében a szabadságvesztés büntetése mellett pénzbüntetés kiszabását, vagyonek Kobzás alkalmazását kizárólag a cég1-vel szemben, míg az V. r., X. r. és XII. r. vádlott vagyona terhére elrendelt ezen intézkedés mellőzését (Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.2171/2012/430.).

[26] Az elsőfokú ítéletet másrészt *védelmi fellebbezések* támadták.

[27] Terhelt1 I. r. vádlott és védője elsődlegesen teljes felderítetlenségben testet öltő teljes megalapozatlanság és abszolút eljárási szabálysértések miatt a határozat hatályon kívül helyezése, másodsorban a bűnösség megállapítását sérelmezve, egyben törvénysértő minősítés miatt felmentésre irányuló fellebbezést terjesztettek elő (206. számú elsőfokú irat). A védelmi jogorvoslat indokai szerint a bíróság a tárgyalás során nem biztosította a vallomástétel lehetőségét az I. r. vádlott számára, a tanácsulésen hozott és kézbesítés útján közölt ítélet nem tartalmazza a jogorvoslatra való kioktatást, és sérelmesnek tartotta azt is, hogy a törvényszék felhívásával összefüggésben a védő rövid határidőben kényszerült a perbeszédet benyújtani, több alkalommal formális volt a tanács összetételében való változás miatt a tárgyalás megismétlése, különösen a lehallgatási anyag és a bizonyítás lényegének ismertetése. Az ügy érdemében előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében olyan cselekményt (számlakiállítást), olyan minősítést (számlakiállításból fakadó Áfa fizetés elmulasztását) és olyan mértékben szerepeltet a II. tényállásban, amely sérti az anyagi jogi szabályozást, és egyben felderítetlenné tette a tényállást, részben a kétszeres értékelés tilalmát is előidézve. A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének nem tett eleget, és az általa megállapított tényállás megalapozatlan, mely annak következménye, hogy a vádhatóság olyan

cselekményt tett vád tárgyává, amely álláspontja szerint nem bűncselekmény. A bíróság az irányadó tényállás alapján az I. r. vádlott bűnösségére törvényesen nem vonhatott volna le következtetést, és a cselekmény minősítése sem felel meg az anyagi jognak. Az ítéleti tényállás nem alkalmas arra, hogy a rögzített cselekményt törvényesen lehessen minősíteni. Ez alapján a bűnösség kérdésében sem lehet állást foglalni. Álláspontja szerint a tényállás nem tartalmazza mindazokat az adatokat, amelyek alapján a költségvetési csalás elkövetését kétség kívül meg lehetne állapítani, s mindez még bizonyítás felvételével sem tágható olyan tényadatokkal, amelyek a számlabefogadó gazdasági társaságok ítéletben megjelölt kizárólag számlakibocsátó cégektől (ún. „missing traderek”) befogadott számláinak könyvelésben való szerepeltetésére, Áfa tartalmának az Áfa bevallásban történő rögzítésére, levonható Áfa érvényesítésére, az állami költségvetés sérelmére ezzel vagyoni hátrány okozására vonatkoznak.

[28] A védelmi érvelés szerint olyan mennyiségű húsáru kiszámlázása történt meg, amely mennyiséget az elkövetők érdekkörében használt szállítókapacitással fizikailag lehetetlen lett volna szállítani, és senki nem tisztázta azt, hogy ez az cég2. tulajdonában vagy bérletében lévő szállítókapacitással lehetségesnek mutatkozott volna. Terhelt1 I. r. vádlott ugyan részbeni beismerő vallomást tett a nyomozás során, amely a cég4-hez köthető cselekménysort érintette, azonban az eljárás során nem lehetett kétséget kizáróan bizonyítani, hogy 2011. szeptemberét követően akár tettesként, akár bűnsegédként részt vett volna a terhére rótt folyamatban. Az ügyészség nem tette vád tárgyává a tényleges tettesi alapcselekményt, tettesi cselekmény hiányában pedig a Terhelt1 – Terhelt2 féle csoport, mint potenciális bűnsegéd cselekménye nem értékelhető. A „missing traderek”, mint formálisan létező cégek viszont nem alanyai az adójogviszonynak, tevékenységük látszólagos és valós termékértékesítés hiányában az Áfa törvény tárgyi hatálya alá nem esik. Valójában a termékértékesítési láncban a tényleges adóelőnyt élvező szereplők adó kijátszását szolgálták. Mindezek alapján a védelmi álláspont szerint a vád tárgyává tett cselekmények kapcsán kettő tettesi alapcselekmény körvonalaazható, melyek közül az egyik a cég1-hez köthető, ez esetben a vagyoni hátrány kiszámítása a rendelkezésre álló bizonyítás adatai alapján nem végezhető el. A másik, a szlovák bejegyzésű cég5-hoz köthető, amely viszont belföldi adóalanyiság híján nem értékelhető.

[29] Az I. r. vádlott védője a terhelt bűnössé nyilvánítása esetén az elbíráláskori jogszabály alkalmazását indítványozta, mivel álláspontja szerint elsősorban büntetés kiszabási és a feltételes kedvezményre vonatkozó rendelkezések rövidebb tartamú tényleges szabadságvesztés kiszabását biztosítják, és azzal, hogy egyszer a cég1-re, másodszor a három „missing traderre” telepített és tevékenységükkel összefüggő felelősségre vonás sérti a kétszeres értékelés tilalmát, helytelenül generál 2 rendbeli cselekményt, amit feltétlenül figyelembe kell venni a helyes minősítés megállapítása során. A védő vitatta a bűnszervezet megállapíthatóságát, mely körben nem maradhat figyelmen kívül, hogy különbséget kell tenni a büntetőjogilag értékelni kívánt tevékenység szükségképpen szervezettsége és a bűnszervezet definíciójának elengedhetetlen részét képező szervezettség mértéke között. Álláspontja szerint sem az elkövetéskori, sem az elbíráláskori törvényi szabályozás szerint nem tekinthető bűnszervezetben elkövetettnek a Terhelt1 I. r. vádlott tevékenységével kapcsolatos cselekmény, még a cég4-t érintően sem. Továbbra is indítványozta a vagyoneklobzás elrendelésének mellőzését, kitérve arra, hogy ezzel kapcsolatosan az elsőfokú bíróság a védelmi érvelés indokaival nem is foglalkozott, mint ahogy a lefoglalt dolgokról

sem rendelkezett teljeskörűen. Mindezek összegzéseként indítványt tett az elsőfokú ítélet eljárási szabálysértésekben tetten érhető, valamint teljes megalapozatlansága miatt hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítására. Másodlagosan indítványozta Terhelt1 I. r. vádlott felmentését az ellene emelt vádak alól bűncselekmény hiányában, egyben a zár alá vétel feloldását, mivel így az eljárást vagyonefelkobzás alkalmazása nélkül indokolt befejezni (50. sorszámú másodfokú irat).

[30] Terhelt2 II. r. vádlott tekintetében védője élt elsődlegesen a kiszabott szabadságvesztés jelentős enyhítésére, másodlagosan az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére irányuló jogorvoslattal. A védelmi álláspont szerint annak, hogy a II. r. vádlott már a nyomozás kezdeti szakától együttműködő magatartást tanúsított, önmagára és társai cselekvőségére is őszinte, tényfeltáró vallomást tett – gyakorlatilag a vádirat is e vallomásokon alapszik –, a büntetés kiszabás hazai ítélkezési és nemzetközi gyakorlatát áttekintve jóval nagyobb nyomatéka kell legyen, mint ahogyan az elsőfokú ítéletben megjelent. E beismerő vallomás a II. r. vádlott javára figyelembe vehető további enyhítő körülményekkel, rendezett családi körülményeivel és a megállapítható jelentős időmúlással együtt elvezethet a lényegesen enyhébb joghátrányhoz. Jogorvoslata másodlagos indokaként az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítését jelölte meg, mely álláspontja szerint különösen a bünszervezeti elkövetés megállapíthatósága körében mondható ki, következésképpen bűnösség megállapítása, a bűncselekmény minősítése tekintetében is alkalmatlan az érdemi felülbírálatra, ezért a határozat hatályon kívül helyezéséhez vezethet (elsőfokú irat 207. számú utóirata).

[31] Terhelt3 III. r. vádlott az elsőfokú ítélet minden rá vonatkozó rendelkezése ellen, így különösen bűnössége megállapítását és a vele szemben kiszabott büntetéseket (mellékbüntetést) sérelmezve élt önálló jogorvoslattal, törvénysértőnek tartva a bizonyítékok értékelését is, míg a védelmében eljáró védő szintén a határozat valamennyi rendelkezése ellen jelentett be fellebbezést (220. és 227. számú elsőfokú iratok).

[32] A védelmi perorvoslat jogi és ténybeli alapjait a másodfokú eljárásban elemezte részletesen (55. számú utóirat). Ebben a fellebbezés irányát már elsődlegesen a III. r. vádlott felmentésében, másodsorban a büntetés enyhítésében jelölte meg. Indokai szerint az elsőfokú eljárásban olyan súlyú eljárási szabálysértés történt, amely érvénytelenné teszi az elsőfokú bíróság eljárását és ügydöntő határozatát. A törvényszék által lefolytatott bizonyítás jelentős részleteiben törvénysértő, ezért az abból nyert bizonyítékok sem használhatók fel, de e bizonyítékok egyébként nem lehetnek alkalmasak a bíróság által megállapított tényállás alátámasztására. Érvelése szerint az igazságügyi adó- és könyvszakértő kirendelésére a szakértőkre vonatkozó törvényi szabályozás megsértésével került sor, majd a szakértő több olyan megállapítást is tett, ami nem szakkérdés, illet tehát nem tehetett volna. Ezért a tényállásban a szakértő véleményére hivatkozással a kérdéses megállapításokra nem kerülhetett volna sor. Megjegyezte, hogy egyéb – nem vitatott – részei szerint a vádbeli időszakban a cég1 kereskedelmi tevékenysége a szakértő szerint is minden szempontból törvényesen került dokumentálásra, tehát egyetlen bizonyíték sem támasztja alá a bíróság által megállapított tényállást. Az soha nem volt kérdéses a büntetőeljárásban, hogy a III. r. vádlott által irányított cég1 az üzleti dokumentumaiban és a könyvelésében szereplő élőállatokat

valóban beszerezte, feldolgozta majd értékesítette, mely azonban büntetőjogi felelősséget nem alapol meg.

[33] A védő álláspontja szerint a bizonyítékként értékelt lehallgatott telefonbeszélgetések anyagának felhasználására szintén törvénysértéssel került sor, de azok a bíróság által megállapított tényállás bizonyítására, alátámasztására egyébként sem lehetnek alkalmasak. Ezzel kapcsolatosan kitért arra az elsőfokú bizonyítás körében tapasztalt körülményre, hogy a titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés engedélyezéséről szóló bírósági végzések tartalmának megismerését a törvényszék nem tette lehetővé az érintett vádlott és védője számára annak ellenére, hogy e tekintetben korábban más álláspontot képviselt, később azonban azt megváltoztatta, melyre a törvényszéki tájékoztatás szerint a felsőbb vezetés tanácsára került sor. E törvénysértés folytán azonban a bíróság idézett törvényen kívüli eljárásához semmilyen jogkövetkezmény nem kapcsolódhat, az a másodfokú eljárásban sem küszöbölhető ki. Emellett azonban az adott telefonbeszélgetéseket részletezve a védő azzal kapcsolatban is kifejtette álláspontját, hogy azok büntetőjogilag értékelhető cselekmények bizonyítására nem lehetnek alkalmasak, a bíróság által megállapított tényállás tehát nincs kellően alátámasztva.

[34] A védő nem értett egyet a másodfokú bíróság mellett működő ügyészség által kifejtettekkel abban a tekintetben, hogy a bünszervezetben elkövetés a III. r. vádlott terhére megállapítható volna, e vonatkozásban az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta. Érvelése szerint egyrészt az elsőfokon megállapított tényállás alapján, másfelől a bizonyítási anyagban sem merült fel, hogy Terhelt3 III. r. vádlott cselekvősege bármely módon kapcsolódott volna egy másik által kialakított és működtetett bünszervezethez. Az sem állapítható meg, hogy a III. r. vádlott tudata átfogta volna, hogy cselekménye egy bünszervezet tevékenységéhez, működéséhez kapcsolódik. Ugyanakkor a vád tárgyává tett cselekmény elsőfokú ítélet szerinti minősítése esetén is eltúlzottan súlyosnak tartotta a kiszabott szabadságvesztést, melynek enyhítésére a büncselekmény konkrét tárgyi súlyára, és a III. r. vádlott javára értékelhető enyhítő körülmények számára és súlyára tekintettel az elkövetéstől eltelt közel egy évtized miatt is lehetőség nyílhat. Az említett szabadságvesztés mellett pedig további büntetés, nevezetesen pénzbüntetés kiszabása a büntetési célokkal sincs összhangban. A védő ezért alapvetően az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését indítványozta az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása mellett, míg arra az esetre vonatkozóan, amennyiben az idézett hiányosságok pótlására a másodfokú eljárásban lehetőség nyílik, úgy a törvényi szabályozásnak megfelelően új igazságügyi könyvszakértő kirendelésére, ennek megfelelően újabb könyvszakértői vélemény értékelésére, továbbá a titkos információgyűjtéssel érintett lehallgatási anyag engedélyezésével kapcsolatos végzések kapcsán, amennyiben törvénysértés, személyi összeférhetlenség állapítható meg, úgy következményeinek a levonására tett indítványt. Kizárólag törvényesen beszerzett bizonyítékok alapján állapítsa meg tehát a tényállást, amelynek eredményeként Terhelt3 III. r. vádlott felmentésére lehetőség nyílik.

[35] A Terhelt4 IV. r. vádlott védelmében eljáró védő anyagi- és eljárásjogi szabálysértés, valamint megalapozatlanság miatt elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett fellebbezett (elsőfokú irat 218. sorszám). Indokai szerint ugyan védencét a törvényszék, mint bünszervezetben elkövetőt marasztalta el, ám adott esetben a konspiratív működés és a

törvényben foglalt egyéb szükséges elemek (I. tényállásnál az elkövetői kör száma, a közbizalom elleni cselekménynél a büntetési tétel alacsony volta, az alá- fölérendeltségi viszony hiánya) nem állapíthatók meg. Vitatta a cselekmény rendbeliségével kapcsolatos első bírói okfejtést is, valamint álláspontja szerint az I. tényállási pontban írt cselekvőséggel összefüggésben a meglévő bizonyítékok értékelése után a törvényszék téves következtetést vont le, lényeges elemeket hagyott figyelmen kívül, úgymint a IV. r. vádlott gazdasági eseményekkel kapcsolatos tényleges tevékenysége, a szállítások megtörténte és azoknál való jelenléte, a vételár kifizetése, továbbá hogy a kirendelt könyvszakértő szerint is valós gazdasági eseményekről volt szó. A II. tényállási ponttal összefüggésben pedig szintén ellentmondó megállapítások szerepelnek az ítéletben, a törvényszék által büntetőjogilag értékelni kívánt elkövetési magatartást a IV. r. vádlott nem fejtette ki, bűnsegédként legfeljebb azon cégek irányába kifejtett magatartása miatt volna felelősségre vonható, akik felé a két képviselt cég nevében számlákat állítottak ki, és ezen számlák Áfa tartalmát levonásba helyezték. Az idézett esetekben a költségvetési csalás tettese a húsüzletet működtető vállalkozás képviselője volna, adott esetben azonban az adóhatósági kötelezések eredményeként a megállapított adóhiányok összege utólag befizetésre került, mégpedig a vádemelés előtt, ami a Btk. 396. § (8) bekezdésében megfogalmazott korlátlan enyhítésre ad alapot. A hiányos nyomozás azonban ezt sem tisztázta pontosan. Mindezek alapján elsődlegesen Terhelt4 IV. r. vádlott felmentését indítványozta a költségvetést károsító büntett kapcsán, a közbizalom elleni cselekmény miatt pedig megrovás alkalmazását, másodsorban a bünszervezeti elkövetés mellőzését, egyebekben pedig a határozat helybenhagyását tartotta alaposnak.

[36] Az ítélettel szemben Terhelt5 V. r. vádlott felmentése érdekében, illetve a bünszervezetben elkövetés megállapítása miatt terjesztett elő fellebbezést, hiányosnak jelölve a bizonyítást, melyet az elsőfokú perben előadott védekezésének megismétlésével és a bizonyítékok értékelésével kívánt alátámasztani. Vitatta a cselekménnyel okozott vagyoni hátrány összegét, végül a kiszabott büntetés enyhítését, enyhébb végrehajtási fokozat, a feltételes szabadság kedvezményének megállapítását indítványozta (elsőfokú irat 223. sorszám, 44. sorszámú másodfokú utóirat). Védője a II. tényállási pont kapcsán az I. r. vádlott részéről a védencére irányulóan kifejtett pszichés nyomásra hivatkozással fenyegetés hatása miatti elkövetés okán felmentésre, a III. tényállási pont szerinti cselekmény tekintetében a bünszervezeti elkövetés mellőzésére, a kiszabott szabadságvesztés tartamának és végrehajtási fokozatának enyhítése érdekében fellebbezett (elsőfokú irat 213. sorszámú beadvány, 48. sorszámú másodfokú irat).

[37] Terhelt6 VI. r. vádlott javára védője fellebbezett, elsősorban a bűnösség megállapítása miatt felmentés, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítése érdekében (elsőfokú irat 211. sorszám). A védelmi álláspont szerint a VI. r. vádlott vonatkozásában a bünszervezetben való elkövetés nem állapítható meg, védenccé ennek folyamányaként magánokirat-hamisítást sem követhetett el. A VI. r. vádlott a cselekményből származó haszonból sem részesült, kizárólag fizetést kapott, amely nem volt kiemelkedő a középszintű vezetői munkaköréhez képest. A számlák mögött egyébként valós gazdasági események álltak, konkrétan húсарu szállítása, amelynek ellenértéke kifizetésre került. A fellebbezés másodlagos okát illetően kifejtette, hogy álláspontja szerint a belső arányosságra figyelemmel a VI. r. vádlott tekintetében eltúlzott a joghátrány, ezért enyhítése szükséges (másodfokú irat 40. sorszám).

[38] Terhelt7 VII. r. vádlott és a védelmében eljáró védő elsődlegesen felmentés, másodlagosan a törvényszék ítéletének hatályon kívül helyezése, harmadsorban a költségvetést károsító büntett tekintetében a bünszervezeti elkövetés mellőzése, ebben az esetben a kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés helyett próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés kiszabása érdekében élt jogorvoslattal (elsőfokú iratok 222. és 230. számú utóiratai). A fellebbezés indokait a terhelt másodfokú eljárásban meghatalmazott védője fejtette ki részletesen, annak az álláspontjának adva hangot, hogy a törvényszék által bizonyítékként figyelembe vett telefon lehallgatási anyag nem használható fel perrendszerűen, ami egyébként is hiányos. Miután ez felderítetlenségben és helytelen ténybeli következtetésben megmutatkozó megalapozatlansággal jár, s az említett hiányosság a másodfokú eljárásban nem pótolható, ezért az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Ugyanakkor a lehallgatási anyag a VII. r. vádlott szerepére vonatkozó értékelhető információt nem is tartalmaz, büntetőjogi felelősségének megállapítására a védő által számba vett, elsőfokon terhelőnek tekintett további bizonyítékok sem elegendők, a VII. r. vádlott tudata nem foghatta át, hogy esetleg bünszervezetben fejt ki áruterítő tevékenységét, és haszonszerzési célzat sem vezette. Mindezek alátámasztására indítványozta Terhelt7 VII. r. vádlott ismételt kihallgatását, felvett vallomásának összevetését a bizonyítás anyagával, majd felmentését, illetve a határozat hatályon kívül helyezését. Álláspontja szerint amennyiben a VII. r. vádlott bűnössége megállapításra kerül, az kizárólag a régi Btk. 244. § (2) bekezdése szerinti bűnpártolás büntetében mondható ki.

[39] Terhelt8 VIII. r. vádlott és védője együttesen jelentettek be fellebbezést az ítélettel szemben a vádlott javára a határozat egésze ellen, iratellenességre hivatkozással a bűnösség téves megállapítása miatt, elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében (217. számú elsőfokú irat). A VIII. r. vádlott jogorvoslatának írásban előadott indokolásában a lehallgatási jegyzőkönyvek elemzésével kívánta igazolni, hogy azokból nem vonható következtetés egy bünszervezet működésére, s a törvényszék azt is elmulasztotta vizsgálni, hogy a terhére rótt számlatömbök vásárlása, tovább adása a vádlott tudtán kívül, a II. r. és V. r. vádlottak közreműködésével történt, akik maguk is titkolták előle a cselekményt. Álláspontja szerint a törvényszék által értékelt körülményekből tudata nem foghatta át vádlott-társai tényleges cselekvőségét, azt, hogy bűncselekményt követnek el. Ő csupán a munkáját végezte (52. sorszámú beadvány). A VIII. r. vádlott védelmében eljáró védő a fellebbezés indokaként arra hivatkozott, hogy a törvényszék által megállapított tényállás ellentétes a rendelkezésre álló iratokkal, bizonyítékokkal, mely megalapozatlanná teszi az ítéletet. Az elsőfokú bíróság ugyanis a bizonyítékokat nem összességében, hanem csak egyes részeit kiragadva, jogsértő módon értékelte, ez vezetett megalapozatlan döntéshez. Amennyiben a helyes tényállás megállapítására másodfokon lehetőség nyílik, úgy a fogalmi elemek hiánya miatt elvezethet a bünszervezeti elkövetés mellőzéséhez, és a VIII. r. vádlott felmentéséhez, másodlagosan enyhébb minősítésű cselekmény megállapításával a büntetés lényeges enyhítéséhez (másodfokú iratok 59. sorszám).

[40] Terhelt9 IX. r. vádlott és védője egyaránt elsődlegesen felmentés, másodsorban enyhítés érdekében éltek perorvoslattal (elsőfokú iratok 210. és 221. számú utóirat). Ezt a védő az ítéltábla előtt indokolta részletesen, a törvényszék ítéletét alapvetően iratellenesnek, ezért részben megalapozatlannak írva le. Továbbá álláspontja szerint kétséget kizáróan nem nyert

bizonyítást, hogy védenca tudata teljeskörűen átfogta volna a gazdasági társaságok Áfa fizetési kötelezettség eltitkolását célzó működését, a vádlott vallomása e téren kellően következetes, megcáfolásra nem került. Kétségtelen ugyanis, hogy a IX. r. vádlott csupán anyagi ellenszolgáltatás fejében írta alá a cégátvétellel kapcsolatos dokumentumokat, a társaságot tehát nem kívánta működtetni, strómanként járt el. Mindez viszont nem eredményezheti bűnösségének megállapítását a költségvetési csalás büntetőjogi és magánokirat-hamisítás vétségében. Nem értett egyet a törvényszék bünszervezet körében tett megállapításaival sem. Fellebbezésének indokait akként összegezte, hogy álláspontja szerint az elsőfokon kiszabott büntetés bár a büntetési tételkeret minimuma alatt maradt, ám a cselekvőség valós értékelése és a belső arányosság figyelembevétele mellett még mindig eltúlzott, részbeni felmentés esetén tehát a számba vett enyhítő körülmények túlsúlya, nyomatéka miatt olyan tartamú szabadságvesztés is kiszabható, melynek végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető (másodfokú irat 49. sorszám).

[41] Terhelt10 X. r. vádlott a tényállás részben téves megállapítása, részbeni megalapozatlansága miatt fellebbezett, indítványozva, hogy a másodfokú bíróság elsődlegesen – mivel az ügy nem tartozik a magyar büntető joghatóság alá – szüntesse meg a büntetőeljárást, míg másodlagosan bűncselekmény elkövetése, illetve bizonyítottság hiányában felmentését kérte, végül a büntetés enyhítésére is indítványt tett (elsőfokú iratok 228. számú beadvány). A X. r. vádlott védője az ítélet rendelkező részére, az indokolásra és a kiszabott büntetésre is kiterjedően élt jogorvoslattal. Indokai szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékok alapján helytelenül vont le következtetést arra, hogy a X. r. vádlott bármilyen mértékben segítséget nyújtott volna vádlott-társai számára abban, hogy Magyarország költségvetését megkárosítsák. Figyelmen kívül maradt az is, hogy a terhelt nem a magyar költségvetés számára adózott, így fejtett ki gazdasági tevékenységet a cég5 társaságban, ahol egyébként is csupán alkalmazotti teendőket végzett. Ezen felül a törvényszék a III. tényállás tekintetében számos iratellenes megállapítást tett, mert ha a X. r. vádlott telefonbeszélgetést folytatott, azt csak mint a cég üzemeltetője tette. Így magatartása nem meríti ki sem a költségvetési csalás, sem a magánokirat-hamisítás bűncselekményét, az általa jegyzett okiratok valós adatokat tartalmaztak. Szlovák állampolgárként magatartása megítélésakor mindenekelőtt azt kell vizsgálni, hogy hazája jogrendjébe ütközik-e a cselekmény, ám ellene nem folytattak büntetőeljárást Szlovákiában. Miután magyar bíróság előtti büntetőjogi felelősségre vonásának nem állnak fenn az alapvető feltételei, erre figyelemmel maga is az eljárás megszüntetését indítványozta, másodlagosan pedig a X. r. vádlott felmentését. Végül – bűnössége esetén – a terhelt személyi körülményei, együttműködő magatartása, a bekövetkező időmúlás miatt – a büntetés jelentős enyhítését, próbaidőre történő felfüggesztését tartotta indokoltnak (elsőfokú iratok 214. számú utóirat).

[42] Terhelt11 XI. r. vádlott a terhére rótt bűncselekményt vitatva élt jogorvoslattal az ítélettel szemben, jelezve, hogy sofőrként és rakodóként kizárólag a rá bízott feladatokat végezte (224. számú beadvány). Védője elsődlegesen bűncselekmény hiányára, másodlagosan bizonyítottság hiányára hivatkozással a vádlott felmentésére, harmadsorban a kiszabott büntetés enyhítését célozva jelentett be fellebbezést. A védelmi perorvoslat indokai szerint az elsőfokú ítéletben a XI. r. vádlott vonatkozásában megállapított tényállás hiányai és helytelen ténybeli következtetés miatt részbeni megalapozatlanságban szenved. A védenca által végzett munkaköri feladatok, teendők bemutatásával kívánta alátámasztani, miszerint az elsőfokú bíróság nem munkálta ki kellő módon, hogy a terhelt vonatkozásában mely indokokra

alapította a bünszervezet fennállásának törvényben meghatározott feltételeit. Másodlagosan megfelelő terhelő bizonyíték sincs annak alátámasztására, hogy a vádlott tudata átfogta a bünszervezethez csatlakozást, a terhére rótt bűncselekmények elkövetését. Végül a kiszabott büntetés eltúlzottságát, a belső arányosság követelményének nem teljesítésével és a vádlott bűnsegédi minőségével magyarázta, a bekövetett időmúlásra is figyelemmel a lényeges enyhítést, próbaidőre történő felfüggesztést tartva alaposnak (elsőfokú iratok 208. sorszámu utóirata, másodfokú 45. számú irat).

[43] Terhelt12 XII. r. vádlott és védője elsődlegesen a terhelt felmentésére irányulóan, másodlagosan az ítéletet megalapozatlannak tartva a hatályon kívül helyezése érdekében fellebbeztek (216. és 226. sorszámu beadványok). Mindezt a védő azzal indokolta, miszerint már a vádirat sem tartalmazza a cselekmény pontos leírását, amely megalapozná, hogy a büntető törvénybe ütközik, és ez elsőfokú ítélet szintén ebben a hibában szenved. Ez a magánokirat-hamisítás vétsége tekintetében felveti az eljárás megszüntetésének szükségességét, másodlagosan pedig helyes tényállás megállapításával a terhelt felmentését. Semmi nem támasztja alá ugyanis, hogy Terhelt12 XII. r. vádlott tudatában volt annak, hogy az V. r., VIII. r. és XI. r. vádlott Áfa elkerülés céljára használja fel a tulajdonában álló céget. Az a csekély összeg, amiben részesült szintén nem igazolhat Áfa fizetési kötelezettség elkerülésére irányuló célzatot, és a haszonból sem részesedett. Továbbá a terhelt vonatkozásában feltárt enyhítő körülmények és személyi körülményei miatt a joghátrány is aránytalanul eltúlzott (65. számú másodfokú irat).

[44] Terhelt13 XIII. r. vádlott tekintetében védője élt elsősorban felmentésre, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezésére, harmadlagosan enyhébb büntetés kiszabására irányuló perorvoslattal, utóbbit érintően indítványozva a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztését és enyhébb végrehajtási fokozat alkalmazását is (elsőfokú 209. számú utóirat). A védelmi fellebbezés részletes indokolásában a másodfokú eljárásban már alapvetően az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra való utasítását tartotta indokoltnak, csak másodlagosan tartva fenn felmentésre, végül enyhítésre irányuló jogorvoslatát. Álláspontja szerint ugyanis a Debreceni Törvényszék a büntetőeljárás lefolytatása során olyan súlyos eljárási szabálysértéseket vétett, amelyek másodfokon nem orvosolhatók, ennél fogva a határozat alkalmatlan az érdemi felülbírálatra. Az eljárási szabálysértések közül a tárgyalási részvétel jogáról lemondott vádlott vonatkozásában a kézbesítési megbízás hiányát, a védelmi bizonyítási indítványok elutasításával kapcsolatos indokolás elmaradását, az ítélettel szembeni jogorvoslat lehetőségére való figyelmeztetés elmulasztását róta fel. Másodlagos indítványa kapcsán kifejtette, hogy álláspontja szerint a bizonyítási eljárás eredményeként a vádlott bűnösségére ítéleti bizonyossággal nem vonható következtetés, ezért felmentő rendelkezés hozatala szükséges. A harmadik ok tekintetében előadta, miszerint a XIII. r. vádlott egészségi állapotára figyelemmel a személyi körülményei körében indokoltnak mutatkozik igazságügyi elmeorvosszakértő és pszichológus szakértői vizsgálata – melyhez orvosi dokumentációt is csatolt –, és annak eredményétől függően felmerül az elsőfokon kiszabott szabadságvesztés enyhítése, a súlyosítására pedig – ellentétben a főügyészség indítványával – a súlyosítási tilalom folytán nincs lehetőség (másodfokú 46. számú utóirat).

[45] Terhelt14 XIV. r. vádlott vonatkozásában védője terjesztett elő fellebbezést a törvényszék ítéletével szemben, azt megalapozatlannak írva le, egyben sérelmezve bizonyítási indítványai elutasítását. Mindezek miatt álláspontja szerint elsődlegesen a határozatot hatályon kívül kell helyezni az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása mellett, míg amennyiben a védelem által feltárt megalapozatlanság másodfokon orvosolható, úgy bizonyítás felvételét indítványozta tanúk kihallgatásával, korábban folytatott nyomozás tekintetében hozott megszüntető határozatok beszerzésével majd a tényállás korrekcióját követően a XIV. r. vádlott felmentését kérte. Harmadlagos indítványként – a terhelt tekintetében számba vett enyhítő körülmények értékelésével – a kiszabott szabadságvesztés büntetés enyhítését indítványozta oly módon, hogy végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető legyen (215. számú elsőfokú irat).

[46] Terhelt2 II. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt6 VI. r., Terhelt13 XIII. r. és Terhelt14 XIV. r. vádlottak saját nevükben nem éltek jogorvoslattal. Említésre érdemes még, hogy Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r. és Terhelt17 XVII. r. vádlottak vonatkozásában védelmi fellebbezések nem kerültek előterjesztésre.

[47] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.69/2019/13. számú átiratában az ügyészség fellebbezését módosítással tartotta fenn, a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Észrevételei szerint az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalára a perrendi szabályok betartása mellett, a törvényben meghatározott tanácsi összetételben került sor, melynek során a törvényszék hatályon kívül helyezésre alapot adó eljárási hibát nem vétett, és az ügyészi fellebbezéssel érintett iratellenesség, részbeni megalapozatlanság kivételével valamennyi, a vádlottak terhére rótt cselekmény tekintetében túlnyomórészt megalapozott tényállást állapított meg. Az általa beszerzett igazságügyi adó- és könyvszakértői vélemény adatait azonban nem tette teljes pontossággal a történeti tényállás anyagává, amely az ügyészi fellebbezésben foglaltak szerint részbeni hiányosságot és iratellenességet eredményezett. Ezeket a másodfokú eljárás során pontosítani, kiegészíteni, helyesbíteni szükséges. Így az ítélet I. számú tényállásában ellentmondásos a vagyoni hátrány számszaki meghatározása, amely az Terhelt3 III. r. vádlott által működtetett cég által előidézett adóhiánnyal, költségvetési vagyoni hátránnyal kapcsolatos. E tekintetben az ügyészségnek a cselekmény befejezett voltának megállapítására irányuló indítványát alaposnak tartotta, melyet fenntartott, tekintettel arra, hogy az összesen 1 199 694 000 Ft vagyoni hátrány a cég1 által visszaigényelt adó tekintetében bekövetkezett. Az adózó ugyanis az adó folyószámlán lévő összeget teljes egészében felhasználhatta.

[48] Egyebekben az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, a terhükre rótt cselekmények jogi minősítése azonban részben téves. Az elsőfokú bíróság nem volt figyelemmel arra, hogy azon vádlottak terhére, akik több cselekvőségben is érintettek, és azokat különböző vállalkozások nevében, esetenként tettesként, társtettesként vagy részesként követték el, nem egy-egy rendbeli, törvényi egységként értékelt költségvetést sértő cselekmény, és nem egy-egy rendbeli okiratra elkövetett cselekmény róható. Így a történeti tényállás helyesbítése, kiegészítése mellett a jogi minősítés megváltoztatása, a cselekmények rendbeliségének a pontosítása is szükséges. Ezen felül az elsőfokú bíróság nem volt arra sem figyelemmel, hogy a költségvetést sértő cselekmények az azzal érintett vállalkozások számára tekintettel Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r. és Terhelt8 VIII. r. vádlott vonatkozásában 2 rendbelinek minősülnek, továbbá az ügyészi fellebbezésben megjelölt vádlottak tekintetében

a részletezett számú, hamis magánokiratra megvalósított cselekmény róható, az okirat felhasználásával érintett jogviszonyok számára tekintettel. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta azt értékelni, hogy a több cselekményt érintően is részben azonos vádlotti körnél a vádlottak többsége terhére bünszövetségben való elkövetés és a cselekmények üzletszerű megvalósítása is megállapítható. További lényeges büntetés kiszabási körülmény, hogy az elsőfokú ítéletben megállapítottakhoz képest további vádlottak is a költségvetést sértő cselekvősegeiket bünszervezet tagjaként valósították meg. A bünszervezeti elkövetés feltételei a Btk. módosításától függetlenül megállapíthatók, hiszen úgy a hierarchikus szervezettség, mind a konspiratív elkövetés az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos törvény szerint is fennállt. A költségvetés sérelmét okozó, a I. tényállásban érintett vádlottak megjelölt cselekvősegei bünszervezet tagjaként, a II. tényállásban szereplő vádlottak cselekvősegei ugyancsak bünszervezetben, a III. tényállásban írt cselekményt elkövető vádlottak cselekvősegei is bünszervezetben, míg a IV. tényállásban szerepeltett egyesített ügyben a II. r. vádlott cselekvősege bünszövetségben elkövetettként minősül, amellet, hogy üzletszerűek is egyben. Ezen megállapítás alól részbeni kivételt képeznek a XV. r., XVI. r. és a XVII. r. vádlottak. Mindezekre tekintettel szükséges további vádlottak vonatkozásában is a bünszervezeti, valamint ennek hiányában a bünszövetségben, illetve üzletszerűen elkövetettség megjelenésének a rögzítése. A kiszabott büntetések és intézkedések vonatkozásában az ügyészi fellebbezésben részletesen megjelölt változtatásokat tartotta indokoltnak a büntetési célok betöltése érdekében, valamint a cég1-vel szemben elrendelt vagyonelkobzás mértékének felemelését.

[49] A fellebbviteli főügyészség a részletezett indokok alapján ezért az elsőfokú ítélet megváltoztatására:

valamennyi vádlottat érintően az okiratra megvalósított cselekmények több rendbeli cselekményként való minősítésére, és részben a tettesi, illetve részesi elkövetés pontosítására; Terhelt2 II. r, Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r., Terhelt8 VIII. r., Terhelt11 XI. r. vádlottak vonatkozásában a költségvetést sértő cselekmények több rendbeliként való minősítésére;

Terhelt3 III. r., Terhelt10 X. r., Terhelt12 XII. r., Terhelt13 XIII. r., Terhelt14 XIV. r. vádlottak tekintetében a költségvetést károsító cselekményeik miatt az elkövetéskori törvény alkalmazásával bünszervezetben elkövetettként – a XIV. r. vádlottat érintően kísérletként – minősítésére;

Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r., Terhelt17 XVII. r. vádlottaknál a költségvetési csalás minősítése során a Btk. 396. § (2) bekezdésére utalás mellőzésére;

a II. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., X. r., XII. r. vádlottaknál a szabadságvesztés büntetések súlyosítására;

a III. r. vádlottal szemben a szabadságvesztés mellett további büntetésként pénzbüntetés kiszabására;

a X. r. vádlott vonatkozásában a szabadságvesztés mellett foglalkozástól eltiltás és mellékbüntetésül közügyektől eltiltás kiszabására;

a bünszervezeti elkövetés miatt a III. r., X. r., XII. r., XIII. r., XIV. r. vádlottak vonatkozásában is a feltételes szabadság lehetőségéből való kizárására, illetve esetükben a szabadságvesztés fegyház végrehajtási fokozatának megállapítására;

ugyanakkor Terhelt17 XVII. r. vádlottnál szabadságvesztés helyett pénzbüntetés kiszabására;

a cég1-vel szemben elrendelt vagyonelkobzás mértékének 1 199 694 000 Ft-ban történő megállapítására;

az V. r., X. r. és XII. r. vádlottak vagyona terhére elrendelt vagyonekbezés mellőzésére;
egyéb részekben a fellebbezéssel támadott határozat helybenhagyására tett indítványt.

[50] A másodfokú bíróság a fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el, majd ügydöntő határozatát a 2020. évi LVIII. törvény (Kivezető törvény) 2021. december 31-ig alkalmazható 210. § (6) bekezdése szerint tanácsülésen hozta meg, tekintettel arra, hogy ahhoz a vádlottak, védők és az ügyészség együttesen hozzájárultak.

[51] A nyilvános ülésen az ügyész az írásbeli észrevételében foglaltakkal egyezően tett indítványt az elsőfokú ítélet megváltoztatására.

[52] A védők fellebbezésüket és írásbeli indoklásukat szintén fenntartották. Terhelt³ III. r. vádlott védője jogorvoslatának írásban előadott indokait azzal egészítette ki, hogy álláspontja szerint nem csak a korábban hivatkozott abszolút, hanem olyan relatív eljárási szabálysértés is megvalósult, ami hatályon kívül helyezéshez kell vezessen, mert a büntetőeljárásban résztvevők törvényes jogait korlátozták, illetve a bűnösség megállapítása tekintetében az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem, vagy csak részben tett eleget. Fellebbezése elsődleges irányát így továbbra is az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére irányulóan tartotta fenn. Írásban csatolt észrevételében (70. sorszám) pedig jelezte, hogy a cég¹ tekintetében hozott marasztaló adóhatósági határozatok felülvizsgálata iránt indított közigazgatási perek jelenleg is folyamatban vannak.

[53] A IV. r. vádlott védője védőbeszédében a fellebbezés indokain túl érthetetlennek tartotta azt, miszerint a vádirat és az elsőfokú ítélet a közbizalmat érintő bűncselekménynél hogyan tartalmazhatja, hogy a terhelt bünszervezetben követte el, mikor a törvényi a kritériumok nem állnak fenn. Ezen túl az ítéleti tényállásból következően az cég². volt a magyarországi értékesítő, e vállalkozást terhelte Áfa bevallási kötelezettség, ellenben a IV. r. vádlottnak tulajdonított bűnsegédi magatartás ehhez nem kapcsolódhat.

[54] A VI. r., VII. r., VIII. r. vádlottak védői szerint e terheltek alapvetően tévedésben voltak arra vonatkozóan, hogy ők egy bünszervezet bűnsegédei, a tudattartalom helyes vizsgálata pedig a felmentésükhöz kell vezessen.

[55] A XIV. r. vádlott védője perbeszédében ugyancsak eljárásjogi kifogásait emelte ki az elsőfokú eljárással szemben, sérelmezve, hogy habár becsatolta joghatályos védői meghatalmazását az elsőfokú eljárásban, a törvényszék ennek ellenére huzamosabb ideig még a korábbi kirendelt védőt idézte a tárgyalási határnapokra, és a kézbesítési megbízással kapcsolatos törvényi előírásokat sem tartotta be, amely abszolút eljárási szabálysértésként

értelmezhető és az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését teszi szükségessé védencére vonatkozóan, de a tárgyi és személyi összefüggés miatt az egész ítéletre is kiterjedően.

[56] A jogorvoslattal nem élő XV. r., XVI. r., XVII. r. vádlottak védői az elsőfokú határozat helybenhagyását indítványozták.

[57] A másodfokú nyilvános ülésen megjelent vádlottak közül Terhelt3 III. r. vádlott saját védelmében az utolsó szó jogán kifogástalan büntetőjogi előéletére, rendezett személyi körülményeire hivatkozással méltányos, igazságos döntés meghozatalát kérte.

[58] Terhelt5 V. r. terhelt nem érezte bűnösnek magát, bizonyítottság hiányára utalva felmentését indítványozta.

[59] Terhelt7 VII. r. vádlott vitatta, hogy az elsőfokú eljárásban lemondott volna a tárgyalási jelenlét jogáról, míg az ügy érdemében azt hangsúlyozta, miszerint gépjárművezetőként tevékenykedett, munkája során bűncselekmény elkövetésében nem vett részt.

[60] Terhelt8 VIII. r. terhelt szintén nem ismerte el bűnösségét, arra hivatkozott, hogy csak a munkáját végezte.

[61] Terhelt9 IX. r. vádlott alapvetően Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r. és Terhelt4 IV. r. vádlottak büntetőjogi felelősségét hangsúlyozta, ő maga nem érezte bűnösnek magát.

[62] Terhelt1 I. r. vádlott védője útján írásban csatolt nyilatkozatában az utolsó szó jogán azt kérte, hogy büntetőjogi felelősségének megállapítására csak azokkal a bűncselekményekkel kapcsolatosan kerüljön sor, amelyeket beismert, és büntetése is ezzel arányosan, valamint a bekövetkezett időmúlás is negatív irányt vett személyi körülményei figyelembe vételével kerüljön kiszabásra.

III.

[63] A fellebbezések részben alaposak.

[64] A másodfokú bíróság – tekintettel az ügyészégi és a védelmi jogorvoslatok okára és irányára a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljeskörűen felülvizsgálta, azaz a revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, a tényállás megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a cselekmények minősítésére, a büntetéskiszabásra, az intézkedés alkalmazására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is, függetlenül attól, hogy ki és milyen okból fellebbezett. A Be. fellebbezési normáiban is főszabály a teljes felülbírálat. Jelen esetben a perorvoslatok támadták a tényállást, a bűnösség megállapítását és a cselekmények jogi minősítését is, ezért korlátozott revízióra nem kerülhetett sor.

III.1.

[65] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást döntően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1), (2) bekezdés a)-d) pont], ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezve. A törvényszék figyelemmel volt arra is, hogy a per tárgyát képező gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt a bíróság a még korábbi büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régí Be.) hatálya alatt megkezdett bírósági eljárásban a Be. 868. § (2) bekezdése szerinti tanácsí összetételben – egy hivatásos bíró és két ülnök közreműködésével – járhatott el.

[66] E körben rámutat az ítéltábla arra, amint a Bf.IV.173/2020. számú, a terhelti kört részben érintő gazdasági ügyében is, hogy a hatályon kívül helyezés a Be. szabályrendszerében már kivételes. A nagyobb bizonyítást igénylő, bonyolult ügyekben – mint jelen perben – tartott elsőfokú tárgyalássorozat esetleges eseti hibái nem eredményezhetik az évek után meghozott döntés kasszációját. Ez alapvető társadalmi, a jogalkotó által támogatott és a bírói gyakorlat szerint is elfogadott követelmény. A felülbírált ügyben nincs abszolút perjogi hiba, annak megjegyzésével, hogy az elsőfokú bíróság valóban szabadon, felületesen kezelte az eljárási szabályokat, de nem vétett olyan eljárási szabálysértést, mely az ítélet hatályon kívül helyezését tenné indokolttá a másodfokú eljárásban. A korábbi Be. szerint lehet, hogy nem lett volna elkerülhető a megsemmisítés, de a Be. erre már nem ad lehetőséget. Ez pedig a Kúria törvényességi jogorvoslati döntései (Bt. ügycsoport határozatai) nyomán törvényt szilárdult jogalkotói akarat az eljárások hatékony, időszerű lezárása érdekében. Ami javítható, javítani kell, orvosolni a hibákat a másodfokú eljárásban, elkerülve a megismételt eljárásokat.

[67] Relatív eljárási szabálysértések azonban történtek, melyek viszont a támadott ítélet megsemmisítését nem eredményezhették. A védelmi érvekre és a helyes gyakorlatra tekintettel kiemelésük azonban szükséges a következők szerint azzal, hogy ilyen tárgyi súlyú gazdasági ügyben a magasabb hatáskörű bíróságnak jóval nagyobb gondot kell fordítani az eljárási törvény részletszabályainak megtartására. A védelem alappal kifogásolt egyes

intézkedéseket, vagy azok elmulasztását, de indokai hatályon kívül helyezéshez nem vezethettek.

[68] Terhelt I. r. vádlott védőjének eljárásjogi észrevételeire reagálva az ítéltábla rámutat arra, hogy – vádlott-társai mellett – az I. r. terhelt számára is biztosított volt a vallomástétel lehetősége a mintegy három évig tartó elsőfokú perben, melyben számos érdemi tárgyalási határnap megtartására került sor. Arra, hogy bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta [Be. 185. § (1) bekezdés a) pont] az I. r. vádlott két esetben is figyelmeztetve lett (24.B.479/2017. számú alapügy 43. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal, 122. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal), ugyanúgy, mint a további vádlottak, és a vallomástétel lehetőségével több vádlott élt is, akár írásban. A tárgyalás megismétlésére kétségtelenül több alkalommal sor került, mely a hasonlóan bonyolult megítélésű, szerteágazó, több vádlottas ügyekben nem ritka. Azt az ítéltábla is osztja, miszerint a tárgyalás megismétlése némely esetben rövidebb időintervallumban, felszínesen történt meg, nyilvánvalóan azért, hogy a határnapra tervezett további érdemi eljárási cselekmények ne torlódjanak. Azonban a Be. 518. § (3)-(4) bekezdése értelmében ez esetben a tárgyalás anyaga lényegének ismertetésével kell elvégezni a megismétlést, a törvény tehát nem kíván meg részletesebb ismertetést, felolvasást, hanem a megismétlést kifejezetten rövidebb formában írja elő. Természetesen az adott ügyben is lehetőség nyílt indítványtételre, az ismétlés kiegészítésére vagy eljárási cselekmény újbóli elvégzésére, kifejezetten erre irányuló igény esetén annak a törvényszék eleget is tett.

[69] A III. r. vádlott védője indítványt tett a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány tekintetében kimunkált revizori vélemény (melyen a vád alapult) és a bíróság által beszerzett könyvszakértői vélemény kirekesztésére a bizonyítékok köréből, mely végül több esetben a vádnál is terhesebb megállapításokat tett, és arra formális vádkiterjesztés nem volt. Az utóbbival kapcsolatos álláspontját az ítéltábla is osztja, melyet a tényállás módosítással összefüggésben kíván részletesebben kifejteni. Az említett szakvélemény, illetve revizori vélemény mint okirati bizonyítási eszköz kizárására azonban nem látott lehetőséget figyelemmel arra, hogy vonatkozásukban nem állapítható meg, hogy azok beszerzésére bűncselekmény útján, tiltott módon, vagy lényeges érdekek sérelmével került volna sor [Be. 167. § (5) bekezdés].

[70] Terhelt VII. r. vádlott kifogásolta, miszerint ő valójában nem kívánt lemondani a tárgyaláson való részvétel jogáról, illetve vallomást kívánt tenni. Utóbbival kapcsolatosan az ítéltábla az I. r. vádlott azonos tartalmú észrevételéhez kifejtetteket tekinti irányadónak. Az elsőfokú bíróság által adott téves megnevezés helyett valójában *tárgyaláson való részvétel jogáról való lemondást* illetően az erre vonatkozó iratok tartalmát szükséges vizsgálni. Ezzel kapcsolatosan megállapítható, hogy a VII. r. vádlottat már a tárgyalást más összetételben megkezdő törvényszéki tanács is figyelmeztette a tárgyalás távollétében való megtarthatóságának szabályaira, nyilvánvalóan még a régi Be. 279. § (3) bekezdése szerinti szabályozás alapján, s a jogkövetkezményeivel kapcsolatos figyelmeztetést a terhelt nemcsak megértette, hanem azzal élni is kívánt (52. számú tárgyalási jegyzőkönyv 26. oldal). Rámutat az ítéltábla, hogy a Be. 870. § (1) bekezdése szerint az új törvény hatályba lépését megelőzően a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekményeket érvényesnek kell tekinteni. Másfelől a VII. r. vádlott figyelmeztetése után az új összetételű törvényszéki tanács

előtt is ugyanilyen tartalmú nyilatkozatot tett, külföldi munkavégzésére hivatkozással kifejezetten maga indítványozva, hogy a bíróság a jelenléte nélkül folytassa a tárgyalást [Be. 430. § (1)-(3) bekezdései], amelyet a törvényszék elfogadott, és a terhelt védője vállalta a kézbesítési megbízotti teendőket (296. számú jegyzőkönyv 16. oldal).

[71] Terhelt7 VII. r. vádlott védője és részben a III. r. vádlott védője is vitatták a leplezett eszközök felhasználásának törvényességét, mely körben a titkos információgyűjtés elvégzésének időpontjára tekintettel a korábbi Be. szabályozása az irányadó. Jelen ügyben a törvényszék elnöke igazolta a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényét, mely igazolás megfelelően tartalmazta a régi Be. 206/A. § (5) bekezdésében írtakat. A kérdéses igazolás alapján az is megfelelően ellenőrizhető volt, hogy a titkos információgyűjtés keretében szerzett lehallgatási anyag felhasználására lehetőség nyílt, mert a régi Be. 206. § (1) bekezdés a), b) pont feltételeinek megfelelt, hiszen az érintett terheltekkel szemben 5 évnél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény gyanúja merült fel, és a nyomozás elrendelésére is a haladéktalanság követelményének eleget téve került sor. A leplezett eszközök alkalmazása a nyomozás elrendelését követően is folytatódott, szintén törvényesen szerzett titkos adatszerzés elrendelésével. A régi Be. 206/A. § (3) bekezdésében írt szoros határidő ugyan valóban nem teljesült a nyomozási bíróhoz benyújtandó, felhasználásra való alkalmasságról döntés indítványozása érdekében, mindez azonban a fentebb hivatkozott törvényi feltételeket érdemben nem érintheti, azzal a megjegyzéssel, hogy a nyomozási bíró eljárása, döntése a felhasználásra való eljárás alkalmasságáról értelemszerűen a nyomozásra vonatkozik. A tárgyalást folytató perbírót tehát nem köti, akinek ismételten vizsgálat tárgyává kell tenni a bizonyítékként felhasználni kívánt leplezett eszközök törvényességét. E tekintetben az ítéltábla visszautal a Be. 870. § (1) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a korábbi jogszabálynak megfelelő, és a szerint elvégzett eljárási cselekmény az új törvény hatálya alatt is érvényes.

[72] Nem hivatkozhat arra alappal Terhelt10 X. r. vádlott védője, hogy e vádlott tekintetében értékelni szándékozott cselekmények elbírálására a magyar bíróság nem rendelkezik joghatósággal. A kimerítendő vádban részletezett, majd az elsőfokú ítélet tényállásában rögzített cselekmény elkövetési magatartására ugyanis egyértelműen belföldi értékesítések miatt felmerülő adófizetési kötelezettség elkerülése érdekében került sor, ami az ügy terheltjeinek tulajdonítható, nem pedig a valóban szlovák honosságú cég5 gazdasági társaságnak. E cég tulajdonosi, ügyvezetői köre tevékenységére a bizonyítás nem hozott eredményt, szemben a X. r. vádlottal, aki tehát nem az említett gazdálkodó szervezet keretében fejtette ki az adóelkerüléshez vezető cselekvőségét, hanem magyarországi társaival, nevezetesen az V. r., VIII. r., XI. r., XII. r. terheltekkel. Ennél fogva a magyar büntető joghatóság Btk. 3. § (1) bekezdés a) pontjában írt alapja megkérdőjelezhetetlen.

[73] Terhelt14 XIV. r. vádlott védőjének, valamint hozzá csatlakozva Terhelt13 XIII. r. vádlott védőjének a kézbesítési megbízotti jogviszony és ehhez fűződő eljárással kapcsolatos perjogi kifogásai kapcsán a másodfokú bíróság álláspontja a következő. A magyar büntetőeljárásban a Be. szabályai nyomán valóban egy olyan új jogintézményről van szó, melynek gyakorlata még nem egységes, és az elsőfokú bíróságok olykor el is térnek a megszabott normáktól. Adott esetben ezért ismét vizsgálva az első fokú eljárást, megállapítható, hogy mind Terhelt13 XIII. r. vádlott (alapügy 208. tárgyalási jegyzőkönyv 10. oldal, 210. számú végzés), mind

Terhelt14 XIV. r. vádlott (alapügy 87. számú jegyzőkönyv 57. oldal, 87/XII. számú végzés, 95. számú utóirat, illetve 296. számú tárgyalási jegyzőkönyv 16. oldal) saját maguk indítványozták a tárgyalás távollétükben való megtartását, melyet a bíróság elfogadott, a XIII. r. és XIV. r. terhelték védelmében eljáró korábbi védők a kézbesítési megbízotti teendőket vállalták. A vádlottak védelmében ezt követően változás állt be, az eljárás további szakában más védők látták már el e teendőket, akiktől valóban nem áll rendelkezésre kézbesítési megbízotti feladatok elvállalását, új megbízást dokumentáló irat. Az ítéltábla szerint azonban ez nem érintheti a korábbi vádlotti nyilatkozatok hatályvesztését, hiszen az új védők annak ismeretében vállalták el a védelmet, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogáról védencük lemondott, akik a tárgyaláson ezután sem vettek részt. A védelem mellett tehát kézbesítési megbízottként is eljárak az ügy iratai szerint. Ennél fogva az említettek nem megfelelő dokumentálása nem eredményezhet a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút hatályon kívül helyezési okot.

[74] Ugyancsak Terhelt14 XIV. r. vádlott tekintetében hivatkozott védője arra, hogy habár meghatalmazását 2020. január 27. napján csatolta az iratokhoz (303. számú elsőfokú irat), a törvényszék huzamosabb ideig mégsem őt, hanem a vádlott korábbi kirendelt védőjét idézte az ezt követő eljárási cselekményekre. Mindez valóban súlyos eljárási szabálysértést jelent, melyet a védő jelzése (újraindult ügy 94. sorszámú utóirat) alapján a törvényszék észlelt, majd 2020. november 17. napjától minden olyan iratot rendelkezésére bocsátott, amely az említett időközben érkezett és a védőt megillette. A 2020. december 11. napján megtartott folytatódó tárgyaláson pedig a meghatalmazott védő jelenlétében megismételte a tárgyalást, akinek további észrevétele nem volt, indítvánnyal nem élt (133. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3-5. oldal). Az elsőfokú bíróság saját eljárásában orvosolta tehát azt a perjogi hibát, amely abból eredt, hogy a XIV. r. vádlott védelme, habár végig biztosított volt, de nem a joghatályos meghatalmazással rendelkező védő által. A tárgyalás megismétlése folytán az eljárási szabálysértéssel érintett egyes tárgyalási napokon felvett bizonyítást nem lehetett kizárni, a hatályon kívül helyezés szükségessége fel sem merülhetett, figyelemmel a Kúria elvi élű, precedens jellegű döntésében foglaltakra is (BH2020. 172).

[75] A védelmi fellebbezések indokai közt visszatérően említésre került, miszerint a törvényszék a Kivezető törvény 210. § (6) bekezdése alapján tanácsülésen – tehát nem az eljárásban résztvevők jelenléte mellett – hozott ítéletet, amit értelemszerűen kézbesítés útján közölt, és az nem tartalmazott jogorvoslati kioktatást, ennél fogva főleg a terhelték, de a cég1 mint pénzbírsággal érintett jogi személy sem gyakorolhatták a törvényben biztosított jogorvoslati jogukat.

[76] Az említettek szerint meghozott, majd kézbesítéssel közölt ítélet tényszerűen nem tartalmazza a jogorvoslat jogára való figyelmeztetést a jogosultak részére, ellenben megállapítható, hogy a határozathozatalt megelőző, 2021. február 26. napján megtartott utolsó érdemi tárgyaláson az eljáró tanács elnöke a jelenlévőket a perorvoslat jogára, terjedelmi lehetőségére, előterjesztésének módjára, a Be. 583-584. §-ok szerinti törvényi előírásoknak megfelelően figyelmeztette, melyet megértettek (196. számú jegyzőkönyv 15-16. oldal). E tárgyaláson részt vett az ügyészség képviselője, azok a vádlottak, akik nem mondtak le a tárgyaláson való jelenlét jogáról, továbbá valamennyi védő. Ennél fogva az ítéltábla egyetértett a fellebbviteli főügyészség által kifejtettekkel abban, hogy habár a jogorvoslati

figyelmeztetés hiánya a határozatból relatív szabálysértést valósított meg, az nem értékelhető olyan, a Be. 609. § (2) bekezdés b) pontja szerinti *lényeges* relatív hibaként, ami esetleg a hatályon kívül helyezés szükségességét felvetné. A tárgyaláson jelenlévők nyilvánvalóan teljeskörű ismeretek birtokában élhettek jogorvoslati joggal, míg a jelenlét jogáról lemondott vádlottak tájékoztatása a védők, mint kézbesítési megbízottaknak kötelessége volt. Másfelől a fentebb rögzítettek miatt megállapítható, hogy a másodfokú felülbírálat az ügy valamennyi terheltje esetében megnyílt. A cégl mint rendbírsággal sújtott jogi személy tekintetében valóban nem volt biztosítva megfelelően a jogorvoslat lehetősége, ez azonban azért nem igényelt további intézkedést, mivel a másodfokú felülbírálat a Be. 590. § (1)-(2) bekezdésének főszabálya szerint teljeskörű volt, azaz kiterjedt az említett intézkedésre is. Összegezve: a másodfokú bíróság nem észlelt tehát olyan súlyos relatív perjogi hibát, mely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna.

III.2.

[77] A törvényszék az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a megállapított tényállás azonban részlegesen megalapozatlan, mely a bizonyítási hiba következménye a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pontja szerint. A megalapozatlanság azonban csupán szűk körű, részbeni és arra vonatkozik, hogy az elsőfokú bíróság a I. számú tényállási pontban írt költségvetést károsító büntetellel okozott vagyoni hátrány összegét az e tekintetben folytatott bizonyítás, részben pedig vádhatósági indítvány és védelmi észrevétel ellenére tévesen számította ki (ítélet [57] bekezdés), valamint egy részét tévesen tekintette megtérültnek ([58]-[59] bekezdés), részben pedig a bűncselekmény elkövetésének időszakát is hiányosan tüntette fel. A II. számú tényállási pontban érintett bűnsejdek egy részénél a vagyoni hátrány összegét sem a bizonyítás eredményének megfelelően számította ki. Ezen felül a III. számú tényállási pont szerinti bűncselekmény elkövetői köre is olyan fokú magasabb szervezettséget mutatott, amit szintén szükséges a tényállásban megjeleníteni, valamint indokolt az általuk okozott vagyoni hátrány összegét és a cselekménnyel érintett gazdasági társaságok megnevezésében fellelhető elírást pontosítani.

[78] A tényállást ezért az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében az alábbiak szerint helyesbíti.

Elsőfokú ítélet [45] bekezdés: A tanú¹⁵ által Kft-je mellett alapított betéti társaság megnevezése helyesen cég⁶, melyet *beltagként* vezetett.

Elsőfokú ítélet [56] bekezdés: Terhelt³ III. r. vádlott a cégl működtetése során 2009. december hónapban is okozott vagyoni hátrányt, melynek összege 1 167 000 Ft.

Elsőfokú ítélet [57] bekezdés: A cégl által visszaigényelt általános fogalmi adó kiutalását az adóhatóság ugyan megtagadta, azonban a társaság által e határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indított perek eredményeként a bíróság azokat megsemmisítette, és az adóhatóságot új eljárásra utasította. Ennek következtében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a kiutalni kért és addig visszatartott, mindösszesen 476 943 000 Ft-ot a cégl részére kiutalta. A megismételt közigazgatási adóügyi eljárásokban meghozott, a Kft-t ismételen kötelező határozatok tekintetében a társaság újra felülvizsgálati kérelemmel élt, mely eljárások jelenleg is folyamatban vannak.

Elsőfokú ítélet [58] bekezdés: Fentiekre tekintettel az Terhelt3 III. r. vádlott által a cég1 működtetésével összefüggésben okozott vagyoni hátrány összege mindösszesen *1 199 694 000 Ft*.

Terhelt4 IV. r., Terhelt14 XIV. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r. vádlottak vonatkozásában az ítéltábla szintén mellőzi a tényállásból azt, hogy a vagyoni hátrány egy része nem következett be.

Elsőfokú ítélet [89] bekezdés: Terhelt4 IV. r. vádlott mint a bűnszervezet tagja az általa biztosított gazdasági társaságok nevében 2011. július hó 11. és 2012. augusztus hó 12. napja között történt számlakibocsátásokra figyelemmel összesen *380 447 000 Ft* összegben;

Terhelt5 V. r. vádlott mint a bűnszervezet tagja fent részletezett cselekményével az általa biztosított gazdasági társaság nevében 2011. október hó 20. és 2012. május 22. napja között történt számlakibocsátásokra figyelemmel *249 095 000 Ft* összegben;

Terhelt6 VI. r. vádlott fent részletezett cselekményével 2010. március hó 31. napjától 2012. augusztus hó 22. napjáig – 2010. augusztusától mint a bűnszervezet tagja – *776 467 000 Ft* összegben;

Terhelt9 IX. r. vádlott mint a bűnszervezet tagja fent részletezett cselekményével az általa biztosított gazdasági társaságok nevében 2011. július hó 11. és 2012. augusztus hó 22. napja között történt számlakibocsátásokra figyelemmel *347 613 000 Ft* összegben nyújtott segítséget a vagyoni hátrány okozásához.

Elsőfokú ítélet [90] bekezdés: 2012. május hónapban Terhelt5 V. r. vádlott kivált a II. tényállás szerinti, és az I. r. – II. r. vádlott által irányított bűnszervezetből, majd Terhelt10 X. r. vádlottal együtt, kettejük irányításával 2012. június 4. napjától egy hasonló tevékenységet összehangoltan folytató újabb csoportot hoztak létre általános forgalmi adó meg nem fizetése és ebből származó haszon megszerzése érdekében, mely csoporthoz a felhívásukra – s a korábbi bűnszervezetet elhagyva – Terhelt8 VIII. r., Terhelt11 XI. r. vádlottak csatlakoztak, és Terhelt12 XII. r. vádlott is társult.

Elsőfokú ítélet [92] bekezdés, illetve a fölötte lévő táblázat: A Terhelt5 V. r. és Terhelt10 X. r. vádlottak által a magyar állami költségvetésnek Áfa adónemben okozott vagyoni hátrány összege *102 592 000 Ft*, melyhez a VIII. r., XI. r., XII. r. vádlottak szándékosan segítséget nyújtottak.

[79] A helyesbítés a KSZ32/2018. számú igazságügyi könyvszakértői vélemény és 29200-801/37618-35/2018. számú kiegészítésének megállapításain (23-29. oldal), a vádhatóság és a védelem által csatolt közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perek iratain (alapügy 184. számú, 338-I. számú utóiratok és mellékletei, 70. számú másodfokú irat), valamint a nyomozási iratok között elfekvő cégmásolatok adatain alapszik.

[80] A helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése alapján a másodfokú ítélet alapját képezte. Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a törvény a megalapozottság fogalmát pozitív formában nem határozza meg, arra a megalapozatlansági okok nemlétéből lehet következtetni. Ettől függetlenül a jogtudomány és a bírói gyakorlat megalapozottnak azt a tényállást tekinti, melyet a bíróság a vád keretei között, a törvényes bizonyítás lefolytatását követően valósághűen, teljeskörűen, hiánymentesen állapít meg. E feltételek a ténybeli kisreformációt (helyesbítést) követően teljesültek.

[81] A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség tárgyaláson vádat képviselő ügyésze ugyan a perbeszédében a II. és III. számú tényállási pontok tekintetében fenti összegeknél magasabb vagyoni hátrány megállapítását indítványozta, fellebbezésében pedig sérelmezte is annak elmaradását, mindezt az ítéltábla nem tartotta teljesíthetőnek. Ennek oka elsődlegesen, hogy a vagyoni hátrány összegében az ítéleti tényállás és a vádbeszéd között megmutatkozó különbség olyan könyvszakértői vizsgálat eredményén alapult, amelyre nem a vádhatóság tett indítványt, hanem alapvetően hivatalból, illetve részben a III. r. vádlott védője által előterjesztett, a nyomozás során folytatott revizori vizsgálatot elégtelennek tartó, ezért könyvszakértő bevonását célzó védői bizonyítási indítvány alapján került sor. Ahogyan arra maga a szakértő is kitért, olyan számlákat is feltalált, amelyeket a nyomozás során elvégzett revizori vizsgálat nem érintett, azokat kiegészítő szakvéleménye 44.B. számú mellékletében részletezte. Ezekről a bizonylatokról megállapítható volt, hogy olyan vállalkozások részére történő értékesítést dokumentáltak (mintegy 16 vevő részére), amelyeket a vád nem tartalmazott.

[82] A vádirat benyújtása még a régi Be. hatálya alatt történt meg, és e törvény 2. §-a alapelvi szinten rögzítette a bíróság eljárásának alapjaként a törvényes vádat, melyet meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt bírósági eljárást kezdeményező indítványként írt le a vádemelésre jogosult részéről. Ugyanígy kiemelést nyert, hogy a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A bíróság kötelezettségeként a vád kimerítését fogalmazta meg a jogszabály, tilalmazva a vádon való túlterjeszkedést. A vád törvényességével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság 1/2007. BK véleményében részletes iránymutatást is adott a joggyakorlat egysége érdekében.

[83] A jelenleg hatályos Be. Alapvető Rendelkezései [Első Rész I. Fejezet] már nem rögzítik a törvényes vádra utalást, bár kétségtelen, hogy a jogalkotó a vádirat tartalma körében továbbra is törvényes elemként jelöli meg a vádlott azonosításra alkalmas megjelölését és a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását [Be. 422. § (1) bekezdés a), b) pont], melynek – előzetes felhívás ellenére való – elmulasztását az eljárás megszüntetését eredményező okként is szabályozza.

[84] A vádirat tartalmi legitimációja tehát túlnyomórészt továbbra is a törvényes vád fogalmával korábban is érvényesülő tartalmi követelményeket jelenti, mellyel kapcsolatos felsőbbbírósági gyakorlat szerint a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse (EBH2013. B.10).

[85] Az sem maradhat figyelmen kívül, miszerint a Be. 164. § (1)-(3) bekezdései értelmében a vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli. A

bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be. Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.

[86] Mindezek alapján az ítéltábla – részben osztva a III. r. vádlott védőjének érvelését – úgy találta, hogy a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány magasabb mértékben való megállapítására irányuló ügyészségi indítvány nem felel meg az idézett vádelvi követelményeknek, mert olyan további szállítói jogviszonyokból származó büntetőjogi következményeket kíván értékelni, amelyeket a vádhatóság által képviselt vád nem tartalmazott. Erre vonatkozóan a Be. 538. §-ának megfeleltethető vádmódosítás, vádkiterjesztés nem történt. Megjegyzendő, hogy az indítvány nemcsak a vagyoni hátrány mértékének felemelését célozta, hanem a költségvetési csalással valóságos halmazatot képező – megrendelők számához igazodó – közbizalom elleni cselekmény miatti büntetőjogi felelősség megállapítását is.

[87] Másfelől az említett – s kétségtelenül az érintett terheltekre nézve erre vonatkozóan kedvezőtlen megállapítást tartalmazó – szakvélemény beszerzésére sem a vádló indítványára került sor, az ügyészség már csak a rendelkezésre álló szakvélemény és a revizori vizsgálat közötti, összecszerűségben mutakozó eltérések megválaszolására tett utóbb indítványt. A III. számú tényállási pontban írt cselekmény tekintetében a könyvszakértői vélemény már világos, aggálymentes indokokkal magyarázta meg – ezúttal a vádlottak javára szóló – eltérésnek az okát, az ítéltábla ezt elfogadta és annak megfelelően korrigálta az említett tényállásrészt.

[88] A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika törvényei szerint értékelte. Számba vette a vádlottak védekezését, az eljárás során részben eltérő vallomásait, a releváns tanúvallomásokat, a szakértői bizonyítás anyagát, a releváns tárgyi bizonyítékokat, közöttük a lényeges okirati bizonyítékokat, mint a titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés eredményét rögzítő adatokat. A törvényszék a bizonyítás eredményét több oldalról, a perrendnek megfelelően elemezte és nem vétett logikai hibát a mérlegelése során. A helyesnek bizonyult első bírói következtetés alapján felhívott tények meggyőző cáfolatot szolgáltatottak a vádlottak védekezésére. Valamennyi tényállási pontban írt cselekmény esetében bizonyított a fiktív ügyletekkel leplezett értékesítési láncolat, a II. és III. tényállás tekintetében a kiemelt szerveződés jegyeit mutató bűnelkövetés, s az, hogy annak módjáról, az adóelkerülő magatartásról valamennyi vádlottnak tudomása volt. A sérelmezett ítélet ténybeli indokai helytállóak. Ezért kiegészítésükre nincs indok, de perjogi lehetőség sem a Be. 605. § rendelkezéseiből következően.

[89] Az elsőfokú bíróság megalapozottan döntött a védelmi bizonyítási indítványok elutasításáról is, melynek indokaival az ítéltábla egyetértett.

[90] Az I. r. vádlott védője a másodfokú bíróság előtt indítványt terjesztett elő Terhelt1 I. r. terhelt első fokú eljárásban elmaradt kihallgatására, illetve a vele szemben alkalmazott vagyonek Kobzás mellőzése érdekében a védelem által felkért – már a törvényszék előtt indítványozott – szakértő3 igazságügyi könyvszakértő részéről a terhelt vagyoni viszonyait vizsgáló szakértői vélemény felhasználására, figyelembe vételére. A III. r. vádlott védelmében eljáró védő a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány mértékének meghatározása körében elvégzett bizonyítás elégtelen voltára utalva és törvényességét kifogásolva más igazságügyi könyvszakértő kirendelését, új szakértői vélemény beszerzését indítványozta. Emellett a másodfokú nyilvános ülésen már a perbeszéd tartása közben – az általa megtartott védőbeszéd után – indokoltnak tartotta az előzőleg hivatkozott, cég1-t érintő közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indított peranyag figyelembe vételét is. Az Terhelt7 VII. r. vádlott védelmében eljáró védő szintén e terhelt kihallgatását, valamint a rendelkezésre álló leplezett eszközök használatával keletkezett bizonyítékokon túli, álláspontja szerint szintén rögzített lehallgatási anyag csatolását kérte. Terhelt13 XIII. r. vádlott védője védelem egészségügyi, elmeállapotának vizsgálatára irányulóan terjesztett elő bizonyítási indítványt, igazságügyi elmeorvosszakértői, pszichológus szakértői vélemény beszerzése végett, valamint kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem adott indokolást korábbi – személyi bizonyítást érintő, közelebről tanú57, tanú10 kihallgatását célzó – indítványai elutasításáról. A Terhelt14 XIV. r. vádlott vonatkozásában eljáró védő tanú10, valamint tanú7 tanúkenti kihallgatását maga is indítványozta az cég7 nevében bonyolított szállításokkal kapcsolatosan, ezen kívül a társaság tevékenységét érintően folytatott korábbi nyomozás eredményének figyelembe vételét, e körben okiratok beszerzését kérte.

[91] Az ítéltábla a fellebbezési eljárásban előterjesztett valamennyi bizonyítási indítványt elutasította, melynek indoka a következő.

[92] A Be. 584. § (5) bekezdése szerint a fellebbezésben olyan bizonyítást is lehet indítványozni, melyet az elsőfokú bíróság elutasított, ezért az ilyen irányú indítványok sem ütköztek perjogi akadályba. A védelmi indítványok elutasításának elsődleges indoka a tényállás – helyesbítést követő – teljes megalapozottsága. A másodfokú eljárásban ugyanis a Be. 594. § (1) bekezdésének megfelelően bizonyítás felvételének a részbeni megalapozatlanság, az eljárási szabálysértés kiküszöbölése érdekében, és akkor van helye, ha a fellebbezésben új tényt állítottak, vagy új bizonyítékra hivatkoztak. A felülbírált ügyben azonban egyik feltétel sem áll fenn, mert a tényállás e részben egyébként is megalapozott volt, új tényt a védők nem állítottak és nem ismert új bizonyítékra sem hivatkoztak. A fő ok azonban a már idézettek szerint a tényállás megalapozottsága, mely kizár bármilyen további bizonyítást a másodfokú eljárásban. Másfelől a felajánlott bizonyítás nem volt szükséges a tényállás tisztázásához, mert a kérdéses társaságok eddig nem vizsgált gazdasági működésének feltárása, a vádlottak további tevékenységének, anyagi helyzetének vizsgálata nem vezethetne eltérő tényállás megállapításához. Az ugyanis egyértelmű, hogy a cég1 a cég4., valamint a II. és III. tényállásban írt bűnkapcsolat rendszerében, részben pedig a IV. tényállás szerveződésében a vádlottak tevékenysége a jogtalan haszonszerzést, ezzel összefüggésben a jogellenes adóeltitkolást célozta, ezt a lefolytatott bizonyítás eredménye kétség kívül igazolta. A törvényszék által kirendelt igazságügyi könyvszakértő a tényállás központi elemei közül a szakkérdéseket érintő részekben – leginkább az okozott vagyoni hátrány mértékében – állást tudott foglalni, véleménye a tényállás megállapításához felhasználható volt, nem állt fel nem oldott ellentétben egyetlen releváns körülménnyel sem. Észrevételeit, kérdéseit a védelem is maradéktalanul megtehetette akkor, amikor a szakértő az elsőfokú tárgyaláson kifejezetten részletesen meghallgatásra került és a vélemény kiegészítése

is többször megtörtént, nem egy esetben az ügyészség és védelmi észrevételek megválaszolása érdekében. Kellő mélységben került lefolytatásra a személyi és okirati bizonyítás is, az ítéltábla számára egyik bizonyíték törvényessége sem kérdőjeleződött meg. Az kétségtelen, hogy a vádlottak az érintett időszakban nem csak a tárgybéli adóelkerülő magatartást fejtették ki, hanem egy részük alkalmazottként (gépjárművezetők), mások a kereskedelmi tevékenység folytatása során különböző vezetői pozíciókban tevékenykedtek, nyilván legális jövedelemforráshoz is jutva, így Terhelt1 I. r. vádlott is. Az azonban egyértelmű, hogy a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrányból részesültek, kifejezetten a jogtalan haszonszerzés vezette őket, mégpedig a megállapított mértékben. Így az I. r. vádlott védője által felajánlott vagyongyarapodással kapcsolatos szakértői bizonyítás sem lehetett alkalmas a megállapítottak cáfolatára. Terhelt13 XIII. r. vádlott egészségi állapotára indítványozott szakértői bizonyítás sem lehetett alapos, mert az a fent hivatkozottak szerint a bizonyítás felvételének indokai közé nem illeszthető be. A XIII. r. terhelt egészségi állapota az ítéltábla előtt folyt másik büntetőperből (Bf.IV.173/2020.) ismert, azt a másodfokú bíróság a büntetés kiszabása körében vette figyelembe. Az említett bizonyítási indítványok teljesítésének nem volt tehát kellő alapja, a kifejtettek vezettek el az elutasításukhoz. A közigazgatási peranyaggal kapcsolatos védelmi beadványt az előterjesztésének idejére figyelemmel nem bizonyítási indítványként, hanem észrevételként értékelte az ítéltábla, és a cég1-vel szembeni vagyonek Kobzás alaposságának megítélése során vette figyelembe.

[93] Az eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezések a bizonyítékok okszerű értékelésén keresztül támadták a tudati tények körében is megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elve folytán eredményre nem vezethetett.

[94] Kiemeli az ítéltábla, hogy a tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság ún. ténybírói jellegét. Ezen elvek a felülbírált ügyben maradéktalanul érvényesültek (L. Debreceni Ítéltábla Bf.IV.173/2020. számú ügy).

[95] Meg kell azonban jegyezni, hogy a Be. csak *részben* szabad bizonyítási rendszerében a mérlegelés nem korlátlan. A korlátok nélküli értékelés nyilvánvalóan a joguralomban nem megengedett és bírói önkényhez vezethet, sértve a védelem alapvető alkotmányos jogait. Az (anyagi és alaki) védelem joga pedig a jogállam egyik alapköve, hiszen az állam hatalmatával szemben álló terheltnek e jog biztosít garanciát ahhoz, hogy megfelelően védekezhessen, mely a fegyveregyenlőséget érvényre juttatja. A fegyverek egyenlősége pedig a büntetőper egyik legfontosabb eleme. Az állami hatalommal felruházott, az alapvető jogokat is érintő intézkedésre jogosult ügyészség vádja ellen ugyanis garantálni kell a hatékony védekezést. Ennek biztosítása a bírói hatalom fontos eleme, mely a független, pártatlan, igazságos ítékezés. A nyomozásban az ügyészség az ügy ura, a bíróság előtt azonban a védelemmel együtt: ügyfél, indítványai nem kötik a független bíróságot, miként a védelemé sem, és ez a bírói függetlenség lényege, mely nélkül nincs jogállam.

[96] Mindezek előre bocsátása után a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a bizonyítékok értékelésének nagyon fontos korlátjai vannak mint:

az eljárás törvényessége,

a logika törvényeinek betartása (szillogizmus),

és végül, de nem utolsó sorban a bíróság indokolási kötelezettsége, melynek az elsőfokú bíróság jelen ügyben alapvetően eleget tett.

[97] Az idézett korlátok átlépésére nem került sor, ezért a bizonyítékok értékelése törvényes és a ténymegállapító tevékenység sem kifogásolható alappal. Mindezt azért hangsúlyozza az ítéltábla, mert korántsem arról van szó, hogy a bírói mérlegelésnek nincsenek kötöttségei, a fenti elvek betartása esetén azonban a bizonyítékok értékelése valóban nem támadható. Sok esetben felmerül a vád, de főként a védelem oldaláról, hogy az elsőbírói mérlegelés támadhatatlan. Mindez viszont nem így van, ugyanis a mérlegelésnek irányt ad maga a Be. által előírt valósághűség, és ezáltal minimálisan elvárhatóan a tények igazsága, de optimális esetben az objektív (anyagi) igazság, mely már nem vezérelve a modern büntetőpernek, de az ítéltábla álláspontja szerint alapvető mérőköve az igazságos ítéletnek, melyet a középútas igazságszemlélet (Tremmel Flórián, Elek Balázs) is hűen tükröz. A tények igazsága nélkül ugyanis nincs igazságos ítélet, de a felülbírált ügyben ezen igazságot az ítéltábla megállapíthatónak tartotta.

III.3.

[98] Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére és a cselekmények minősítése is nagyrészt megfelel az anyagi jognak.

[99] Az ítéltábla a minősítés kapcsán elsődlegesen az alkalmazandó büntető törvényről foglal állást.

[100] Az ügyben a vádbeli cselekmények elkövetése után – e tekintetben kivétel a IV. számú tényállás szerinti büntett –, 2013. július 1-jén hatályba lépett a 2012. évi C. törvénybe foglalt új büntető anyagi jogi kódex. Az ítéltáblának elsődlegesen ezért vizsgálnia kellett, hogy az elbíráláskor hatályos büntető törvényt, vagy az 1978. évi IV. törvényt (régí Btk.) kell-e alkalmazni (BH2005. 377). A büntető törvénynek az időbeli hatályra vonatkozó előírásai szerint a már idézettek szerint főszabályként a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Kivételt jelent, ha a cselekmény elbíráláskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, mert ezen esetekben az új büntető törvény alkalmazásának van helye.

[101] Bűnhalmazatban álló bűncselekmények esetén, mint jelen esetben, a Btk. időbeli hatályának alkalmazása során elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy valamennyi vád tárgyává tett cselekmény az új büntetőtörvényi rendelkezés szerint is bűncselekmény-e. Amennyiben van olyan cselekmény, amely már nem az, akkor ennek jogkövetkezményét le kell vonni, és csak a többi bűncselekmény vonatkozásában vizsgálendő, hogy azokra összességében nézve az új rendelkezések enyhébb elbírálást tesznek-e lehetővé (BH2013. 232, Kúria Bhar.II.1513/2012/9.). Jelen ügyben valamennyi bűncselekmény büntetendő mindkét törvény alapján.

[102] Az időbeli hatályhoz fűződő elvek helyes alkalmazásához csak az vezethet, ha a bíróság kizárólag azon szabályoknak tulajdonít jelentőséget, amelyek az elkövetővel szemben valóban alkalmazásra kerülnek. A vizsgálat során a konkrét magatartást a bírói szillogizmusnak (az ítéletalkotás során irányadó gondolati-tudati folyamat) megfelelően mindkét jogszabály szerint „el kell bírálni”, s azt kell enyhébbnek tekinteni, amelynek alkalmazása enyhébb megítélést eredményez. Mindez az jelenti, hogy nem csak a büntetési tételek viszonya, hanem az általános és különös részi rendelkezések összhatásában való értékelése alapozza meg helyesen a választandó büntető törvényt.

[103] Az elsőfokú bíróság a hatályszabályok vizsgálata során Terhelt1 I. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r., Terhelt6 VI. r., Terhelt7 VII. r., Terhelt8 VIII. r., Terhelt9 IX. r. és Terhelt11 XI. r. vádlottak vonatkozásában az elkövetéskori büntető törvényt alkalmazta, melyet az ítéltábla az Általános és Különös Részi szabályok elemzése után maga is osztott, hiszen a bűnszervezeti elkövetés miatt az új törvény nem eredményez kedvezőbb elbírálást, sőt a halmazati büntetési tételkeret némileg még súlyosabb is a jelenlegi szabályozás szerint. Terhelt2 II. r. vádlott tekintetében nem lehet kérdéses az új törvény alkalmazása, mert a IV. tényállás szerinti cselekménye már a Btk. hatálybalépése utáni időre esett. Szintén helytálló álláspontot foglalt el Terhelt3 III. r., Terhelt13 XIII. r., Terhelt14 XIV. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r. és Terhelt17 XVII. r. vádlottakra vonatkozóan, mivel a törvényszék által is felhívott feltételes szabadság lehetősége tárgyában jelenleg kétségtelenül kedvezőbb anyagi jogi rendelkezés van hatályban, és esetükben valóban konkrét – nem csupán feltételezett – alapot teremtett az enyhébb elbírálásra [4/2013. (X. 14.) BK vélemény, BH2014. 201.II.].

[104] Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottaknál azonban az elbíráláskori büntető törvény alkalmazása téves, mert a később kifejtettek szerint vonatkozásukban is kétségektől mentesen megállapítható a bűnszervezeti elkövetés, a III. tényállással érintett további terhelt cselekvősége mellett. Így a fentebb adott indokokra hivatkozással a X. r. és a XII. r. vádlottak tekintetében is az elkövetéskori törvényt alkalmazta az ítéltábla, cselekményeiket e törvény alapján minősítve.

[105] A *bűnszervezet* megvalósulásával kapcsolatban a törvényszék a II. tényállás szerinti cselekményt elkövető vádlottak vonatkozásában megalapozott jogi álláspontra jutott. A bűnszervezet büntetőjogi szabályozása az elkövetést követően módosult. Mindez viszont érdemben nem érintette a bűnszervezet megállapításának alanyi és tárgyi oldali elemeit. Az elsőfokú bíróság ugyanis alapos indokolással állapította meg, hogy az I-II., IV-IX. és XI. r.

vádoltak bűnszervezetben követték el a költségvetési csalást. Megállapítható azonban a bűnszervezeti elkövetés a III. számú tényállásban rögzített bűncselekmény elkövetéséhez szerveződött vádlottak esetében is, konkrétan Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottnál, mint ahogyan az e tényállási pontban szintén érintett Terhelt5 V. r., Terhelt8 VIII. r. és Terhelt11 XI. r. terheltnél is.

[106] A régi Btk. 138. § 8. pontja értelmében a bűnszervezett három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[107] A Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint bűnszervezet: legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[108] A hatályos törvény alapvetően azonos tartalommal vette át a korábbi Btk. fogalom meghatározását, mely által a *korábbi joggyakorlat eredménye mindkét törvény értelmezésekor figyelembe vehető*. A bűnszervezet megállapításához hat konjunktív feltétel teljesülése szükséges, éspedig:

három vagy több személyből álló,

hosszabb időre,

hierarchikusan szervezeten,

konspiratíván, nem kétségesen összehangoltan működő,

csoport, melynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése (Új Btk. Kommentár 8. kötet (szerk. dr. Polt Péter), Nemzeti Közszerződési és Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, 312. oldal).

[109] A módosítás célja volt, hogy élesebben határolja el a bűnszervezet fogalmát a bűnszövetségtől, egyben jobban felismerhető támpontot adjon a jogalkalmazás számára a bűnszervezetben történő elkövetés megállapítása tekintetében. Új fogalmak a hierarchia és a konspiráció fogalmi elemei, melyek kétségtelenül konkrétabbak, mint az összehangolt működés, ugyanakkor érdemi változást nem hozott az új törvényi szabályozás és a felülbírált ügyben, amint az elsőfokú bíróság lényegében szintén kiemelt, mindkét törvény alapján megállapítható a bűnszervezet. A Btk. alkalmazásakor viszont követelmény a konspiratív elkövetés és a hierarchia, mely az irányadó tényállás alapján szintén rögzíthető. Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor a bűnszervezeti elkövetést megállapította. E körben kiemelendő a jogkérdés terén, hogy a bűnszervezeti összehangolt működés bizonyos fokú, de nem fejlett hierarchia gyanánt értelmezhető. Megállapítható ugyanis a tényállás alapján a csoporton belül az irányítói és végrehajtói szerepkör és ezáltal a feladatok megosztása is. Ez az alá-fölrendeltségből álló összehangoltság vonatkozik a szervezetségre is, és kétségtelen a szervezet konspiratív, a valós, bűnös célokat leplező tevékenysége is, ezt a fiktív bizonylatok, az „álcázott célú” rendszeres fuvarok feltétlen megerősítik (Kúria Bfv.I.396/2019/9.).

[110] A bűnszervezet nem hoz létre törvényi egységet, mint ahogyan a bűnszövetség sem. A bűnszervezetben közreműködő személy akár tettes, akár részes lehet (Kúria 4. BK vélemény).

[111] A bűnszervezet megállapításának feltétele egyfelől, hogy e társas bűnelkövetési forma tekintetében is törvénynek megfelelő vád alapján döntsön a bíróság, másfelől, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatását követően olyan történeti tényállást állapítson meg, mely kimeríti a bűnszervezet törvényi tényállását. A vádelvet és a tettazonosságot leíró eljárásjogi szabályok értelmében a vádiratnak tartalmaznia kell azon tényeket, melyek alkalmasak a bűnszervezet megállapítására. A vád ezen kritériumnak a felülbírált ügyben megfelel, mert a vádbeli tényállás – mégpedig mind a II., mint a III. tényállási pont esetében – meghatározza a bűnszervezetben résztvevő személyeket és a bűnszervezet ténybeli alapjait is.

[112] A bűnszervezetben elkövetés kétségtelen többlet tudattartalmat feltételez. Az elkövetők tudatának a konkrét bűncselekmény tárgyi oldali elemein kívül át kell fognia akár egyenes, akár eshetőleges szándékkal, hogy a cselekményt bűnszervezetben követik el (4/2005. Büntető jogegységi határozat II. pont). Mindez a bűnszervezet tárgyi ismérveinek felismerését jelenti.

[113] Ha az elkövető felismerése ellenére, illetve annak megfelelően az „alapcselekményt” megvalósítja, akkor tudata legalább eshetőleges szándékkal a következményeket, azaz, hogy magatartásával az adott bűnszervezet működéséhez járul hozzá, nyilvánvalóan átfogja (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.720/2007/8.). Ugyanakkor nem elvárás, hogy az elkövető a bűnszervezeti működés kimerítő alanyi és tárgyi feltételeivel szembesüljön (Kúria Bfv.III.1.260/2013/10.).

[114] Az idézett többlet tudattartalom az irányadó tényállás alapján a tettesként és részesként marasztalt II. és III. számú tényállásban írt cselekmény elkövetésében közreműködő vádlottaknál is egyértelműen igazolható. Mind a társtettesek, mind a részesek pontosan felismerték a bűncselekmény összehangolt, szervezett jellegét.

[115] A részletezett alanyi és tárgyi körülményekből az ítéltábla álláspontja szerint az I. r., II. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., XI. r., de Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottnál is következtetés vonható arra, hogy felismerték a bűnszervezet tárgyi ismérveit. E vádlottak valamennyien tudták, hogy az Áfa eltitkolása folytán történik szervezett keretek között a húsáru jogellenes helyzetet előidéző szállítása. A bűnszervezet törvényi tényállási elemeit részleteiben vizsgálva egyértelműen rögzíthető, hogy a bűnelkövetésre berendezkedett csoport a II. és III. tényállási cselekményeknél is háromnál több főből állt. E csoportok célja öt évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő szándékos bűncselekmény (súlyosabban minősülő költségvetési csalás) elkövetése volt, emellett igazolt a hosszabb időre szervezettség, mégpedig a III. tényállásnál is, azért, mert az érintett terheltek megállapodása szintén hosszabb időre szólt, és a cselekmény tovább folytatását csak a hatóságok közbelépése akadályozta meg, ők maguk nem szándékoztak ezzel felhagyni. Megállapítható a konspiratív,

azaz a valós ügyletet fiktív számlákkal leplező elkövetés, mint ahogy az elsőfokú ítéletben rögzítettek szerint a résztvevők hierarchiája is.

[116] A bűnszervezet fogalom meghatározásából következik, hogy a csoport minimális létszámának meghatározottsága, szervezettsége, az összehangolt (konspiratív) működés lényegét tekintve ténykérdés, míg a szervezett működés hosszabb időtartamára és a csoport céljára a tényállás értékelésével lehet biztonsággal következtetést vonni (BH2008.139., Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.1.096/2006/19.).

[117] Az idézett, és a tényállásban is érdemben külön rögzített tények alapján a két csoport összehangolt működéséhez nem férhet kétség. Az összehangolt működés a bűnszervezetben cselekvő személyek egymást erősítő hatása és nem feltétele az abban cselekvők közvetlen kapcsolata, mint ahogyan más cselekvők konkrét kilétének ismerete és a szervezetben betöltött szerepe sem (4/2005. Büntető Jogegységi Határozat). Jelen esetben az elkövetők egymást erősítő hatása nyilvánvaló, egymás tevékenysége nélkül a bűncselekmények hatékony véghezvitelére nem kerülhetett volna sor.

[118] A történeti tényállásnak a követett ítélkezési gyakorlat szerint rögzítenie kell a bűnszervezet ténybeli alapjait, a szervezet felépítését, a szervezeten belül az egyes tagok szerepét (Kúria Bfv.1.260/2013/10.) azzal, hogy lényeges a szervezetben lévő személyek állandósága miatt a működés megfelelő kirajzolódása is (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.439/2011/6.). Az irányadó tényállásnak a bűnszervezetre utaló körülményeket a terheltek magatartása vonatkozásában kell vizsgálnia, nem pedig a velük kapcsolatba került személyekkel összefüggésben (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.409/2007/5.). Ugyanakkor nincs akadálya annak, hogy a felvett bizonyítás alapján a bíróság csak általános szinten állapítsa meg azt, hogy a bűnszervezet keretében milyen jellegű bűncselekmények elkövetésére került sor (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.1.096/2006/19.).

[119] A bűnszervezet megvalósulása esetén az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek és azok kapcsolódása célzott és a végrehajtott bűncselekményhez szükségszerű, más személyek előző cselekményéhez társul, avagy további láncolatos tevékenységet feltételez.

[120] Megjegyzendő, hogy a bűnszervezetben elkövetett bűncselekmény megállapításához akár egyetlen alkalommal történt közreműködés is elegendő lehet a szervezet tárgyi ismérveinek felismerésekor (EBH2006. 1385.).

[121] A megalapozott tényállást összevetve a bűnszervezetet szabályozó normákkal, valamint a már idézett felsőbbbíróági gyakorlattal, a bűncselekményeket elkövető csoport szervezett, összehangolt, a jogellenes tevékenységet leplező, hierarchikus viszonyokon alapuló működése nem vonható kétségbe.

[122] Az irányadó tényállásból okszerűen lehet következtetést vonni mind a II., mind a III. tényállás szerinti csoport céljára is.

[123] A IV. r. vádlott védője észrevételére reagálva – melyben a közbizalmat sértő bűncselekmény kapcsán sérelmezte a bűnszervezet megállapíthatóságát – az ítéltábla rámutat arra, miszerint a bűnszervezetben elkövetés nem a bűnösségre, vagy a cselekmény minősítésére, hanem a büntetés kiszabására vonatkozik (hiszen a büntető törvény Általános Részében került szabályozásra, nem pedig Különös Részi minősítő körülmény), ezért a büntetés kiszabását érintő rendelkezéshez kapcsolódva kell kifejezésre juttatni (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.439/2011/6.)

[124] Összegezve: a bűnszervezetben elkövetés törvényesen megállapítható mind a II., mind a III. tényállás bűncselekményét elkövető vádlottaknál, ugyanis a törvényi tényállás elemei maradéktalanul megvalósultak, azt a törvény dogmatikája és a részleteiben is idézett bírói gyakorlat, a meghatározó eseti döntések alátámasztják.

[125] Abban maradéktalanul egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bírósággal, hogy a I. számú tényállás bűncselekménye tekintetében a bűnszervezeti elkövetés fent részletezett elemei nem állapíthatók meg, az ebben a körben kifejtetteket (ítélet 102-103. oldal) maga is osztja.

[126] Emellett azonban a másodfokú bíróság szerint Terhelt3 III. r., Terhelt13 XIII. r., Terhelt14 XIV. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r. vádlott tekintetében nem valósult meg a bűnszövetségben elkövetés sem, ugyanis a Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontjában írt törvényi ismérveit az irányadó tények alapján minden kétségen kívül nem lehetett megállapítani. E törvényhely szerint bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

[127] A megalapozott I. számú tényállásban írt számlázási láncolatban szereplő cégekhez köthető vádlottak közül kizárólag Terhelt3 III. r. terhelt esetében mondható ki, hogy koordinatív magatartást végzett annak érdekében, hogy a cég1 adóelkerülő tevékenysége egyébként a gazdasági élet jól ismert szereplőjeként leplezésre kerüljön. Az ehhez közreműködő további – részesként felelősségre vont – vádlottak nem csak kizárólag törvényi tényálláson kívüli magatartást fejtettek ki, de az sem bizonyítható kellő biztonsággal, hogy egymás tevékenységéről tudomással bírtak volna. Esetükben hiányzik tehát a bűnszövetségben elkövetés megállapításához szükséges, törvény által előírt megállapodás, és cselekvőségük összehangolt kifejtése.

[128] Ellenben Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában a szintén terhére rótt IV. számú tényállás szerinti bűncselekményt illetően már következtetés vonható a Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontjában írt bünszövetségi elemekre. Az e tényállásban rögzített tények alapján közöttük és társa között szervezett, összehangolt magatartás rajzolódik ki, mely a tényállásban írt időszakban a költségvetést károsító cselekmény megvalósulását eredményezte és elosztott szerepkörük folytán a bűncselekmény elkövetésére irányuló előzetes akaratelhatározásra is következtetni lehet. Az ehhez szükséges bizalmi viszony fennálltát a bizonyítás eredménye igazolta. Megjegyzendő, hogy a II. r. vádlott vonatkozásában a költségvetési csalás cselekményegysége miatt ez a bünszövetségben elkövetés kizárólag súlyosító körülményként volt értékelhető.

[129] Abban helytálló álláspontot képviselt az elsőfokú bíróság, hogy a költségvetést károsító bűncselekmény tekintetében a kizárólag egymozzanatú cselekményt megvalósító Terhelt17 XVII. r. vádlott kivételével valamennyi vádlott tekintetében fennállnak az üzletszerű megvalósításnak a régi Btk. 137. § 9. pontjában, illetve a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában meghatározott feltételei, mert a szoros árversennyel fémjelzett húsfuvar piacon az adóelkerülés miatt árelőnyt szerezve, cselekményük a jogtalan haszonszerzést célozta, megélhetésüket legalább részben ebből finanszírozták. Természetesen ez az I. r., II. r., III. r., VI. r., VII. r. vádlottak esetében csak súlyosító körülményként értékelhető, mert a terhekre rótt költségvetési csalás értékhatáránál az üzletszerű elkövetés nem minősítő körülmény.

[130] A I. számú tényállásban írt cselekményben bűnös vádlottak közül Terhelt3 III. r. cselekményének jogi minősítése törvényes. Terhelt4 IV. r. vádlott tekintetében azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a IV. r. vádlott a I. számú és a II. számú tényállás szerinti bűncselekmény elkövetéséhez is szándékos segítséget nyújtott, egyrészt cég8 hiteltelen költségvetésének rendelkezésre bocsátásával a III. r. vádlott számára, másrészt az I. r. és II. r. vádlottaknak az irányítása alatt állt cég8 és cég8 átengedésével az adóelkerülést célzó húskereskedelem megkönnyítéséhez, illetve vádlott-társai közötti kapcsolattartással. Ily módon ezt a két jól elkülöníthető tevékenységet külön-külön szükséges értékelni, annak ellenére, hogy a IV. r. vádlotthoz köthető magatartás mindkét esetben részesi, a tettesi elkövetői kör azonban különböző.

[131] A részesként elkövetett cselekmények az azokat tettesként elkövető terheltek cselekményeihez igazodóan értékelendők (EBH2019. B.6.IV.).

[132] Ezért az ítéltábla Terhelt4 IV. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét 2 rb. bűnszegdként elkövetett különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetnének [rég. Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], magánokirattal kapcsolatos cselekményét pedig szintén az érintett jogviszonyok számához igazítottan 13 rb. bűnszegdként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

[133] Terhelt13 XIII. r., Terhelt14 XIV. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r. vádlottak költségvetést károsító cselekményei jogi minősítésénél a törvényszék az elbíráláskori törvényt alkalmazva tévesen hívta fel a Btk. 396. § (2) bekezdés b) pontját, illetve Terhelt17 XVII. r. vádlottnál a (2) bekezdés a) pontját, tekintettel arra, hogy ezeket a törvényi rendelkezéseket a Btk-t 2021. január 1. napjától módosító 2020. évi XLIII. törvény 59. § e) pontja hatályon kívül helyezte, így szükséges volt a mellőzésük. Költségvetési csalás esetében egyébként a Btk. minden értékhatárnál külön-külön fűz jogkövetkezményt az üzletszerű minősítő körülményhez, mely a XIII. r., XIV. r. terheltek esetében az ítéletben szintén feltüntetett (5) bekezdés b), illetve a XV. r., valamint XVI. r. vádlottaknál a (4) bekezdés b) pont.

[134] Az ugyancsak bűnsegéd Terhelt17 XVII. r. vádlott cselekménye pedig az elbírálás idején hatályos anyagi jogi szabályozás szerint a cselekménnyel okozott – jelentős mértéket el nem érő – vagyoni hátrány alapján a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont szerint minősül költségvetési csalás büntetettének.

[135] Továbbá a fentebb kifejtettekre figyelemmel a XVI. r. és XVII. r. vádlottak cselekménye a tényleges vagyoni hátránnyal járó büntetett tettesként megvalósító Terhelt3 III. r. vádlott cselekvőségéhez igazítva a cselekmény stádiumát illetően szintén befejezett bűncselekményként értékelendő, ezért a másodfokú bíróság esetükben is mellőzte a Btk. 10. § (1) bekezdése szerinti kísérletre utalást.

[136] A II. és III. számú tényállásban írt cselekmények kapcsán az elsőfokú ítélet szerinti jogi minősítés szintén korrekciót igényel, mely arra vezethető vissza, hogy a törvényszék az egyébként helyesen rögzített történeti tényekből téves jogi következtetéseket vont.

[137] A megalapozott tényállásból következően az e cselekményeket elkövető vádlottak célja a húskereskedelemmel összefüggésben szükségszerűen előálló általános forgalmi adó fizetési tevékenység elkerülése volt, amihez olyan cégeket használtak fel névlegesen, melyek nemhogy nem folytattak üzletszerű gazdasági tevékenységet, de az esetek döntő többségében adóbevallások benyújtása sem történt meg, a költségvetést ért vagyoni hátrány okozására tehát a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség elhallgatásával, nem teljesítésével került sor [régí Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont III. fordulat]. Téves ezért az elsőfokú bíróság álláspontja, amikor az adójogviszonyokhoz igazította a költségvetési csalással valóságos halmazatban álló közbizalom elleni bűncselekményeket. A kimerítendő vádból ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy az ügyészség a húсару ügyletek vevőihez eljuttatott fiktív számlák miatt kívánta a büntetőjogi felelősségre vonást az e cselekményekkel érintett vádlottakkal szemben. A megalapozott tényállásból kitűnően a Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. (II. tényállás), illetve Terhelt5 V. r. és Terhelt10 X. r. vádlottak (III. tényállás) az általuk folytatott húskereskedelem során a terített áru eredetét a bűnsegéd terheltek által biztosított cégek nevében kiállított számlákkal kívánták igazolni vevőik felé. Ennek érdekében e számlákat az általuk megbízott vádlott-társaik átadták, benyújtották, ily módon azok a vevők könyvelésébe bekerültek.

[138] A régi Btk. 276. § értelmében, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított, vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ, vétséget követ el.

[139] Mindezeket szem előtt tartva megállapítható, hogy a kifejezetten vád tárgyává tett, fent vázolt cselekvőség a magánokirat-hamisítás valamennyi törvényi tényállási elemét tartalmazza, büntetőjogi következtetések levonására feltétlenül alkalmas, ezért az ítéltábla – ebben a tekintetben mindenben osztva az ügyészségi fellebbezésben írtakat és a fellebbviteli főügyészség részéről kifejtetteket – a törvényszék által is értékelt közbizalom elleni cselekményeket a vevők számára igazítottan minősítette, melyeknél a folytatólágosság feltételei fennállnak (36/2007. BK vélemény) és a költségvetés sérelmét előidéző büntettekkel valóságos halmazatot alkotnak.

[140] Helytállóan utalt arra is a vádhatóság, hogy a II. és III. számú tényállás bünszervezetben tevékenykedő bűnszervezetei egyrészt fizikai bűnszervezettel nyújtottak a (társ)tetteseknek, a csak számlázásra használt cégek nevében kiállított számlák rendelkezésre bocsátásával, emellett azonban pszichikai bűnszervezettel magatartás is a terhekre róható a szintén fiktív számlákat szolgáltató további bűnszervezetei kapcsán, hiszen a szervezett bűnkapcsolat kifejtése során egymás tevékenységéről tudomással bírtak.

[141] A részes cselekménye tettesi (társitetesi) bűncselekményt feltételez, a részesi bűncselekmény járulékos jellegű. A részes ugyan a tettes minőségi túllépésért nem felel, a mennyiségi túllépésért azonban igen. A részes azzal, hogy az általa megszerzett, valótlan tartalmú számlákat a tettes rendelkezésére bocsátja, tudva azt, hogy az azokat az adófizetési kötelezettsége csökkentésére fogja felhasználni, fizikai bűnszervezettel nyújt a tettesnek. Amennyiben azzal is tisztában van, hogy egy harmadik társuk is valótlan tartalmú számlákat szerez be, amiket a tettes az adóbevallása kapcsán fel is használ, a harmadik társ által beszerzett felhasználása kapcsán szándékerősítő hatást is gyakorol a tettesre, azaz ezek kapcsán pszichikai bűnszervezettel nyújt neki (BH2017. 139).

[142] Ennek megfelelően a közbizalom elleni cselekményeket Terhelt1 I. r. vádlott tekintetében 18. rb. felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként;

Terhelt2 II. r. vádlottnál 18. rb. felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségeként;

Terhelt6 VI. r. vádlott vonatkozásában 16 rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként;

Terhelt7 VII. r. vádlott esetében 15 rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként szükséges minősíteni.

[143] A szintén a II. számú tényállási pontban érintett Terhelt9 IX. r. vádlott cselekménye kizárólag az intellektuális közokirat-hamisítás büntettségének törvényi tényállását merítette ki,

ellenben fiktív számlák kiállításában nem működött közre, ezért esetében az ítéltábla a IX. r. terhelt közbizalmat sértő cselekményeit az elsőfokú ítélettől eltérően egységesen 2 rb. közokirat-hamisítás büntettének (rég. Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont) minősítette.

[144] Terhelt5 V. r., Terhelt8 VIII. r. és Terhelt11 XI. r. vádlottak a II. és III. számú tényállással írt cselekményben is érintettek, ezért – a Terhelt4 IV. r. vádlott kapcsán kifejtettek mentén – cselekményeiket az ítéltábla Terhelt5 V. r. vádlott tekintetében 2 rb. – részben társtettesként (III. tényállás), részben bűnsegédként (II. tényállás) elkövetett – költségvetési csalás büntettének, és 19 rb. – 15 rb. társtettesként (III. tényállás), 4 rb. felbujtóként (II. tényállás) elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt8 VIII. r. vádlott tekintetében 2 rb. bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének és 10 rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének;

Terhelt11 XI. r. vádlott vonatkozásában 2 rb. bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének, valamint 15 rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

[145] Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottakat érintően a III. tényállás szerinti cselekmény bünszervezetben való megvalósítása miatt, fent adott indokolásra tekintettel az elkövetés idején hatályos anyagi jogi szabályozást alkalmazva a cselekményeket Terhelt10 X. r. vádlott tekintetében társtettesként elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntettének [rég. Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és 4 rb. felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (rég. Btk. 276. §);

Terhelt12 XII. r. vádlott vonatkozásában bűnsegédként elkövetett különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntettének [rég. Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], valamint 4 rb. bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (rég. Btk. 276. §) minősítette.

A további cselekmények elsőfokú ítélet szerinti jogi minősítése helytálló.

III.4.

[146] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket alapvetően helyesen feltárta, ám Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt6 VI. r., Terhelt7 VII. r. vádlottaknál további súlyosító körülményként jelentkezik az üzletszerű megvalósítás, a II. r. vádlottnál pedig a IV. tényállás szerinti bünszövetség is. Terhelt17 XVII. r. vádlott kivételével a további vádlottaknál a közbizalom elleni bűncselekmények folytatólagos elkövetése, illetve az I.-II. r., IV.-XII. r. vádlottaknál a cselekmények többszörös halmazata szintén súlyosító hatással jár. Terhelt13 XIII. r. vádlott tekintetében megromlott egészségi állapota enyhítő körülményként értékelendő, mint ahogyan valamennyi terhelt esetében szükségszerűen figyelembe veendő az elsőfokú ítélet meghozatalát követően a jogerős elbírálásig bekövetkezett további időmúlás is.

[147] Az ítéltábla a szabadságvesztés büntetések súlyosítására irányuló ügyészégi fellebbezést Terhelt4 IV. r., Terhelt5 V. r., Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlottakra találta alaposnak, mely egyenesen következett abból, hogy az V.-X.-XII. r. vádlottaknál a III. számú tényállás szerinti bűncselekmény vonatkozásában is megállapíthatónak tartotta terhükre a bűnszervezetben való elkövetést, a másodfokú ítéletben ki is mondvá, hogy esetükben mint bűnszervezetben elkövetőkkel szemben került sor a büntetés kiszabására. Megjegyzendő, hogy a XII. r. vádlottnál az első fokon kiszabott szabadságvesztés mértéke még a régi Btk. 87. § (2) bekezdés b) pontja szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával sem érte el a kiszabható alsó határt, hanem attól alacsonyabb mértékben került megállapításra, ezért is szükséges volt a korrekció. Ezen felül a X. r. és V. r. vádlott vezető-irányító szerepének, illetve a IV. és V. r. terhelteknél két tényállás szerinti bűncselekményben való érintettségüknek a joghátrány mértékében is megfelelően meg kellett jelennie.

[148] A további vádlottaknál a súlyosítás indokoltsága ellen hat elsősorban az Alkotmánybíróság 2/2017. (II. 10.) AB határozatában adott elvi iránymutatás. Az eljárás igen jelentős mértékben elhúzódott, a vádlottak huzamosabb ideje állnak büntetőeljárás alatt, és az elsőfokú per is csaknem 3 és fél évig tartott, ami kétségtelenül magas pertartam.

[149] A szankció felülbírálata kapcsán a másodfokú bíróság még utal a következőkre: A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek (1214/B/1990 AB határozat). A szankció arányossága azt is jelenti, hogy a hasonló tett elkövetőit hasonló büntetéssel kell sújtani az elkövetett tethöz, és a bűnösség mértékéhez is viszonyítva, de az arányosság vizsgálata a sérelem, a kár, a bűnösség foka, a bűncselekmények súlya egybevetését is feltételezi. Az arányosság jelenti a tettarányosságot, de a büntetésnek az elkövető személyiségéhez is igazodnia kell. Az egyéniesítés azonban nem sértheti a bírói gyakorlat egységének elvét, amely a jogbiztonság és a törvény előtti egyenlőség szempontjából alapvető. Ennek megfelelően a hasonló súlyú bűncselekményekre, illetve hasonló személyi körülményekkel jellemzett elkövetőkkel szemben nem szabad lényegesen eltérő szankciókat alkalmazni. Az egyes bűncselekmények természetéhez és a súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásain nyugvó büntetések együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és generális prevenciót. A büntetés kiszabása során figyelembe kell venni a már idézetteknek megfelelően a bűnelkövető személyi körülményeit, többek között az előéletét [23/2014. (VII. 15.) AB határozat III. rész 42. bekezdés].

[150] Az ügyészség részéről szorgalmazott súlyosításra irányuló fellebbezés részben még Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében mutatkozott alaposnak az alábbiak szerint.

[151] A Btk. 50. § (2) bekezdése értelmében, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre is kell ítélni.

[152] A pénzbüntetés kiszabása tekintetében törvény által előírt feltételek közül a haszonszerzési célzat kétségtől megállapítható Terhelt3 III. r. vádlott vonatkozásában, figyelemmel cselekményének üzletszerű megvalósítására. A szükséges keretek között pedig az is tisztázást nyert már az elsőfokú eljárásban, hogy a III. r. vádlott állandó, rendszeres jövedelemmel rendelkezik, vagyoni viszonyai megfelelőek, ezért az ítéltábla az ügyészi fellebbezést ebben a tekintetben alaposnak találva, e terheltet a Btk. 50. §-a alapján pénzbüntetésre is ítélte. A pénzbüntetés napi tételeinek számát a cselekmény büntett jellegéhez, az egynapi tételek összegét a terhelt egzisztenciális körülményeihez igazította, illetve a Btk. 51. §-a szerint rendelkezett a meg nem fizetés esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről.

[153] A másodfokon kiegészített bűnösségi körülmények közül az ítéltábla az igen jelentősnek mondható, 10 évet közelítő időmúlás nyomatékát találta oly mértékben jelentősnek, hogy az elsőfokú ítéletben rögzített további enyhítő körülmények mellett Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt9 IX. r., Terhelt13 XIII. r., Terhelt14 XIV. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r., Terhelt17 XVII. r. vádlottak vonatkozásában – a belső arányossághoz is jobban igazítva – lehetőséget látott a szabadságvesztés büntetések rendelkező rész szerinti enyhítésére. E büntetések már mindenben teljesítik a büntetés céljait, és maradéktalanul megfelelnek a büntetés kiszabási elveknek is. A mellékbüntetések és a foglalkozástól eltiltás kiszabása ugyancsak megfelel a törvénynek, a törvényszék indokai e tekintetben helytállóak, a X. r. vádlottra vonatkozóan e joghátrányok valóban nem indokoltak. A büntetés súlyosítására, illetve enyhítésére irányuló ügyészségi és védelmi fellebbezések tehát az említettek erejéig vezettek eredményre.

[154] Terhelt10 X. r. és Terhelt12 XII. r. vádlott tekintetében a cselekmény bűnszervezetben való megvalósítása miatt a kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata a régi Btk. 42. § (3) bekezdése értelmében fegyház, és a régi Btk. 47. § (4) bekezdés d) pontja alapján nem bocsáthatók feltételes szabadságra.

III.5.

[155] Az elsőfokú bíróság a cég1 tekintetében a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 3. § (1) bekezdés c) pontja és 6. § (1) bekezdése figyelembe vételével törvényesen szabott ki pénzbírságot, melynek összege is helytállóan került megállapításra, az elsőfokú ítéletben írt indokokkal egyet lehetett érteni.

[156] Az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező intézkedések közül a vagyonek Kobzás alkalmazásáról hozott döntés szorult korrekcióra annyiban, miszerint az ügyészség és a III. r. vádlott védője által hivatkozott közigazgatási perek adataira tekintettel a vagyonek Kobzás pontos összege a kétszeres elvonás tilalmára is tekintettel (95/2011. számú BK vélemény III.) jelenleg nem tisztázható megnyugtatóan. Az e körben felleendő bizonyítás elvégzése pedig nem fellebbezési bírósági feladat, arra utólag, egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban nyílnak lehetőség. Adott esetben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapíthatók meg ténybeli alapjai a III. tényállás kapcsán sem, azaz, hogy az e cselekménnyel érintett vádlottak a bűncselekménnyel összefüggésben milyen összeghez jutottak hozzá, egyetemleges alkalmazásnak pedig nem lehet helye (69. számú BK vélemény III.), ezért a kérdéses intézkedést a másodfokú bíróság az V. r., X. r. és XII. r. vádlottak tekintetében szintén mellőzte.

[157] A régi Btk. 99. § helyes értelmezésével Terhelt7 VII. r. vádlott vonatkozásában az általa ténylegesen előzetes fogvatartásban – lényegében őrizetben – töltött idő szabadságvesztés büntetésbe való beszámításáról döntött a másodfokú bíróság, ugyanis az iratok alapján megállapítható volt, hogy a törvényszék az e terhelt által lakhelyelhagyási tilalom hatálya alatt töltött idő beszámításáról is határozott, amelyre viszont nincs törvényi lehetőség.

[158] A fellebbezésekkel sérelmezett határozat egyéb rendelkezései törvényesek.

IV.

[159] Az ítéltábla a fent kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése értelmében a jelzett körben megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a fellebbezések alaptalansága miatt a Be. 605. § (1) bekezdés alkalmazásával helyben hagyta.

[160] A másodfokú eljárásban a kirendelt védők eljárásával kapcsolatban felmerült, a bűnösnek kimondott Terhelt2 II. r., Terhelt5 V. r., Terhelt6 VI. r., Terhelt8 VIII. r., Terhelt9 IX. r., Terhelt11 XI. r., Terhelt12 XII. r., Terhelt13 XIII. r., Terhelt15 XV. r., Terhelt16 XVI. r., Terhelt17 XVII. r. vádlottakat terhelő bünyügyi költséget a Be. 613. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

[161] Az ítéltábla a Be. 604. § (3) bekezdés c) pontja alapján rögzítette a rendelkező részben Terhelt7 VII. r., Terhelt8 VIII. r. és Terhelt11 XI. r. vádlottak időközben megváltozott személyi adatait.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Bakó József s.k. előadó bíró, Dr. Diószegi Attila s.k. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. december 7.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke